

VILÁG

vakok

1994. november

VESZPREM

TARTALOMJEGYZÉK

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Juhász Imre: Mindszentek napja	7
Csatlós Ildikó: Az emlékezés ünnepe	7
Németh Tamás: Fogalom a neve Veszprémben – <i>Tisztelgés a 80 éves Almássy Gyula kántor és zenetanár előtt</i>	9
Bartha Zsuzsanna: Vakon a szövőszéknél	12
Vakvezető kutyák versenye Berekfürdőn (<i>megjelent a jászkun krónika szeptemberi számában, k.é. tollából</i>)	14
Békés megyei hír – Vad Zsigmond: Kirándulás Budapestre	15
Csongrád megyei hír – 3 kérdés a gyengénlátók titkárához (<i>megjelent a Délmagyarország c. lap szeptemberi számában, K.K. tollából</i>)	17
Hajdú-Bihar megyei hírcsokor	
– Szonda Klára: Taggyűlés után	18
– Jakab Zsolt írásai nyomán:	
1. Számítógépes tábor Bodaszöllőn	19
2. Kirándulás Budapestre	19
Bartha Zsuzsanna: Somogy „fővárosában”	20
Hollóssy Zoltán: A mester	22
Kovács Pál: Barangolás régi hangszerek között (IV. rész)	24
Az orvostudomány világából – Gál Ágnes: Korunk pestise	25
Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat	27
Ecsedi Csaba: Professional Screen Reader – új számítástechnikai segédeszköz a csökkenénlátók és vakok számára	29
Az Árueladás tájékoztatója	31
Hírdetések	34

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata.
 Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MVGYOSZ 1146 Bu-
 dapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura
 Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1550 példányban. Felelős vezető:
 Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Bartha Zsuzsanna:

Elnökségi tudósítás

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 1994. október 5-én tartotta ülését. Igazoltan Lak István hiányzott. Dr. Szigeti György parlamenti elfoglaltsága miatt csak az ülés végére érkezett meg, ezért a levezetés teendőit dr. Szóke László alelnök látta el.

A napirend első pontja a Főkefe Ipari Kft. helyzetéről, esetleges privatizációjáról szóló beszámoló lett volna Köves Gábor igazgató előadásában. Sajnos, az igazgató úr hivatalos elfoglaltsága miatt nem lehetett jelen, ezért a tájékoztatót elnapolták a következő elnökségi ülésre.

Második pontként az MVGYOSZ Bács-Kiskun megyei Szervezetének elnöke, Szabó Lászlóné és titkára, Z. Kovács Bertalan számolt be tevékenységükről. (A kivonatos ismertetőt az 1. sz. mellékletben olvashatják). A kérdésekre adott válaszokból még az alábbi tudnivalók hangzottak el. A megyében 35 előfizetője van az MVGYOSZ sík- és pontírású kiadványainak. A megyei könyvtárból is kölcsönözhető hangos-

könyvek. A főtitkár hozzászólásában elmondta, hogy a megyei szervezetnek javítania kell az információk áramlását. Továbbá, hogy jó lenne a területfelelősi hálózatot kiépíteni a tagság összefogása érdekében. Dr. Szél Lajos a Hajdú-Bihar megyei gyakorlat megvalósítását javasolta Bács-Kiskun megyének, miszerint a megyén belül a tagoknak egymáshoz, a megye nagyobb városaiba és településeire kellene kirándulásokat szervezni. Így több alkalom nyílna az ismerkedésre. Dr. Kiss László azt a borsodi tapasztalatot tanácsolta, hogy a Volánhoz forduljanak kiegészítő járatot kérve, így jóval olcsóbban szervezhető kirándulás.

Az elnökség tagjai hozzászólásaikban igyekeztek a megyei szervezet gondjainak megoldására ésszerű ötleteket javasolni. Végezetül a beszámolót jóváhagyták.

A napirend harmadik pontjának előadója Kuminka Györgyné, az Oktatási Bizottság vezetője volt, aki a látássérültek speciális szakiskolájának helyzetéről adott tájékoztatót. Sajnos, nem tudott eredményekről beszámolni. A tájékoztató anyaga írásban nem készült el, a szóban elmondottak összefoglalását a 2. sz. mellékletben közlöm. A látássérültek speciális szakiskolájának létrehozására az MVGYOSZ már évek óta tesz lépéseket, az utóbbi években bevonva a Vakok Általános Iskoláját is. Az eddigi kudarc ellenére nem adja fel az MVGYOSZ tervét. Az elnökség tagjai meghallgatva a tájékoztatót úgy határoztak, hogy Erhartné dr. Molnár Katalint és Kuminka Györgynét megbízzák, hogy a jövőben is fáradozzanak a Rehabilitációs Központ, s ezen belül a látássérültek szak-

iskolájának megvalósulásáért. Egy év múlva ismételten számoljanak be a fejleményekről. A Rehabilitációs Központ létrehozásáig viszont az 1995–96. évi tanév kezdetétől a Vakok Általános Iskolája keretében, az MVGYOSZ-szel szoros együttműködésben induljon egy speciális osztály, ahol három szakmában történjen a látásérültek képzése. Az elnökség mindkét javaslatot egyöntetűen elfogadta.

Negyedik pontként dr. Szél Lajos, a Rehabilitációs Bizottság elnöke adott tájékoztatást a rehabilitáció helyzetéről és irányelveiről. Az alábbi fontos információk hangzottak el: A Rehabilitációs Bizottság foglalkozott a szövetség rehabilitációs tevékenységével, áttekintve, hogy azok milyen hátrányok kompenzálására alkalmasak. A következő fő területeket tekintették át:

- a tájékozódás és mozgás érdekében végzett tevékenységek;
- a munkamegosztásban való részvétel hátrányainak szempontjából;
- a kommunikációban való részvétel hátrányainak szempontjából;

illetve ezeknek a hátrányoknak a tudati változásokban jelentkező hatása szempontjából. A bizottság azt állapította meg, hogy tulajdonképpen a szövetség mind-egyikterülettel foglalkozik, különbözősúlyal és eredménnyel. A tevékenységek jó része spontán történik, míg a másik fele szervezeten, de egymástól függetlenül. Javaslatuk a következő: a rehabilitációs tevékenységeket a szövetségnek egységesen kellene összefognia és egy kézben kellene tartani. Nagyon fontos az önrehabilitáció megindítása, mely egyben a lehető leggazdaságosabb: az illető személy lakóhelyén

kell elősegíteni. A tájékoztatót követően az elnökség azt a határozatot fogadta el, hogy az MVGYOSZ irányítsa figyelmét a rehabilitációs folyamatok, ezen belül is az önrehabilitáció erősítésére.

Végezetül következtek a bejelentések:

- A felsőoktatási intézményekben tanulók kérelmezték, hogy a tanulmányi segély mellett ingyenes kazettát is kapjanak. Az elnökség határozata értelmében évente 25 magnókazettát, vagy ennek megfelelő értékű floppyt kapjanak.
- November 25–27-e között Mainz-ben Gyógymasszőr Konferencia lesz, ahol két fővel képviseltetjük magunkat.
- Négy fős delegációnk utazott Zágrábba, a Horvát Vakok Szövetsége meghívására szeptemberben. Viszontlátogatásunk a kapcsolatok elmélyítését szolgálta. (a látogatásról részletes beszámolót olvashatnak majd lapunkban – a szerk. megj.)
- Varró Attila egészségügyi okokból lemondott a Homérosz Kórus karnagyi tisztjéről. Miután a kórus úgy határozott, hogy a jövőben is szeretne együtt maradni, a szövetség feladatának tekintti, hogy új karnagyot keressen.
- Dr. Kovács Pál, népjóléti miniszter meghívására szövetségünk a főtitkár és az elnök személyében képviselteti magát azon az értekezleten, ahol az egészségkárosodott és a fogyatékos emberek érdekképviselői szervezetei fejthetik ki véleményüket.

A tanácskozás az alelnök zárszavával ért véget.

Mellékletek

1. A Bács-Kiskun megyei szervezet titkárának beszámolója (kivonat)

Az 1994. évben a megyei szervezet működéséhez szükséges fedezet céljából 378 ezer forintot biztosított az országos központ. Ez az összeg elegendő a zavartalan működéshez. Szervezetünk jelenleg két irodával rendelkezik, mindkettő az önkormányzat tulajdonát képezi. Miután kértem a fizetési díj mérséklését, az önkormányzat rendkívül kedvező döntést hozott számunkra: csak jelképes összeget, évi egy forintot fizetünk. Költségvetésünk tervezésekor csak a közös költséget kell figyelembe venni, amely tartalmazza a víz-, a gáz- és a villamosenergia költségeit, valamint a postai kiadásokat és a közös helyiségek takarítási díját.

Megyei szervezetünk ügyfélforgalma rendkívül változó. A megyei szervezet elnöksége két havonta ülésezik. Ilyenkor a titkár tájékoztatást tart pénzügyi kérdésekről is. A rendszeres elnökségi ülések mellett rendkívüliek is előfordulnak, amelyekben olyan témakörökről szoktunk eszmét cserélni, mint pl. a segélyek elbírálása, a pályázati felhívások. A megyei elnökség a tárgy évi munkatervet az év első ülésén szokta megtárgyalni, s a jóváhagyást követően igyekszik a legmesszebbmenőkig megvalósítani.

Az 1993. évi kétnapos kirándulást az idén először egy három, majd egy kétnapos kirándulás szervezése követte.

Sajnos, jelentkezés hiányában a Duna-kanyarba tervezett háromnapos út elmaradt. A kétnapos kirándulást Békéscsaba-

Gyula útvonalra szerveztük, melyen 17 fő vett részt. Az autóbusz költségét Kecskemét megyei jogú város önkormányzata által nyújtott 30 ezer forintból fedeztük, mely összeget a megyei szervezet pályázat útján nyert el.

A megyei szervezet vezetősége a lehetőségekhez mérten családlátogatással is foglalkozik. A szervezet titkára és adminisztrátora a sorstársak igénye alapján, illetve a távbeszélő hozzájárulást kérelmezők esetében végez családlátogatást.

A megyei szervezet adományszámlájára több forrásból sikerült támogatást szereznünk. A rendes és rendkívüli elnökségi üléseken szoktuk megtárgyalni a segély iránti kérelmeket. Az egy főre jutó jövedelem alapján dönt az elnökség a segély nagyságáról. A Lyons Klubtól kapott 50 ezer forintból élelmiszerutalványokkal támogattuk a legjobban rászoruló sorstársakat. 13 fő kettő és négyezer forint közötti összegű vásárlási utalványban részesült, és 9 fő ugyanilyen nagyságrendű pénzbeli támogatást kapott.

A Bács-Kiskun megyei szervezet tagságának létszáma jelenleg 495 fő. Tagjaink többsége idős, alacsony jövedelmű nyugdíjas. Viszonylag kevés a fiatal, munkaképes korú tag. Ebből következően csak kevesen dolgoznak: 13 fő telefonkezelőként és 3 fő gyógymasszőrként, mint rokkantnyugdíjas.

A megyei szervezet célul tűzte ki a klubélet beindítását is, de sajnos, a korábbi évekhez hasonlóan, a látogatottság hiánya miatt ezentörekvésünk nem jár eredménnyel. 1993-ban kísérletet tettünk arra, hogy tagjainknak színházberletet vált-

sunk, de akkor ez nem sikerült. Az idei évben viszont megvalósult ez az elképzelés.

1994-ben Monok Sándor lemondott elnökségi tagságáról, így a helyére Golovics Mihályné lakitelki sorstársnőnk került.

2. Összefoglaló Kuminka Györgynének (az Oktatási Bizottság vezetőjének) a látássérültek speciális szakiskolájáról elhangzott szóbeli tájékoztatójáról

1978-ban szűnt meg a szakmunkásképzés és azóta gyakorlatilag nem működött vakok részére középfokú szakképző iskola. Az 1985. évi oktatási törvény megszületése óta lehetőség nyílt az enyhe fokban értelmi fogyatékos vak gyerekek részére egy speciális szakiskola beindítására. Jelenleg a Vakok Általános Iskolájában már évek óta többféle formában működik enyhén értelmi fogyatékos vak gyermekek számára speciális szakiskola: kefekötés (a Főkefe Ipari Kft.-vel együttműködésben); a szövés alapjainak megtanítása. A középsúlyos értelmi fogyatékos vak gyerekek a nyolcadik osztály elvégzése után két éven át egy munkára felkészítő tagozaton tanulhatnak tovább: szerelést, szövést, vagy csak egyszerűen önellátást. A felvázolt lehetőségekkel a problémák egyrésze megoldott. Ugyanakkor évtizedek óta megoldásra vár az ép értelmű vak gyerekek szakmai képzése. 1989-től kezdve az MGVYOSZ részéről erőfeszítések történtek e téren. 1992-ben konkrétan kidolgozásra kerültek (a főtitkár és Kuminkáné közösen) a Rehabilitációs Központra vonatkozó elképzelések, melyeket a Népjóléti Minisztériumhoz felterjesztettek. A közhasznú alapítványok

parlament általi elfogadása utánra ígérte a minisztérium a megvalósítást. Ez azonban a mai napig nem történt meg. A rehabilitációs központon belül szeretnék volna megvalósítani a speciális szakiskola működtetését is. Az idén az MGVYOSZ kezdeményezésére a Művelődési- és Közoktatási Minisztérium PHARE programjára pályáztak, lehetőséget biztosítva ezáltal a szakiskola létrehozására, a Vakok Általános Iskoláját feltüntetve bázisként. A képzésre vonatkozó elképzelések az alábbiak: a kefekötés, a kosárfonás és a szövés, a gyékénykészítés, valamint az irodai tevékenységek (ezen belül a számítástechnika, a telefonkezelés, nyelvtanulás) elsajátítása. A Művelődési- és Közoktatási Minisztérium sajnálatos módon a vak fiatalokat nem ítélte hátrányos helyzetűnek, ezért a benyújtott kérelmet elutasította.

A további tervek szerint a Vakok Általános Iskolája fenntartójához, a Fővárosi Önkormányzathoz fordul, az MGVYOSZ támogatásával, azzal a kéréssel, hogy egy ép értelmű vak osztályt indítson.

A tárgyi és a személyi feltételek adottak. A bentlakás és a bejárás egyaránt biztosítható a Vakok Általános Iskolájában a speciális szakképzésben résztvevő tanulók részére. Ezt az elképzelést az 1995–96. évi tanév kezdettől szeretnék megvalósítani. Ugyanakkor, az MGVYOSZ továbbra sem mond le a Rehabilitációs Központ létrehozásának tervéről.

* * *

Juhász Imre:

Mindenszentek napja

*Gyász lebben a szél fuvallatában
és sodródik a temető felé
hol könnyek árja hull, s e napot
ünneppé a kegyelet szentelé.*

*A sírokon koszorú, friss virág...
A sírokban a régi fájdalom...
Feltörnek ma mind, s ott lebegnek
a sírok felett lélekszárnyakon.*

*Harang és ima őértük szól ma,
kiket a sír börtönként fogva tart.
E rabságban csak a test porlad el,
a test, melytől a lélek elszakadt.*

*A szívekben szomorú bánat ül,
s egy pillanatra föllángol a vér.
Az égi utak szivárvány hídján
mindenkihez valaki visszatér.*

*Lenn a sírban mozdulnak a holtak
koporsók korhadt deszkái között,
fönt gyertyafényben lebeg a lélek
rögös sírdombok, s kőlapok fölött.*

*Az emlékezés új sebet tép fel
a lassan, lassan gyógyulók helyett.
Újra és újra feljajdul a szív,
s ima kísér ma hulló könnyeket.*

*A gyertyalángban lélekszárny repes...
Benépesül ma minden temető...
Harangokban a lélek hangja zeng,
ezt visszhangozza völgy és hegytető.
A szélzúgásban mindenki üzen,*

*kit a sírmélye rejtett éveikig.
A szellő az ő hangjukat súgja,
amíg eljut lélektől lélekig.*

*Jönnek ők az ismerős úton,
szólítjuk őket, nem hallik szavunk.
Bennünk is a temető csendje ring,
míg leáldozik fénylő, szép napunk.*

*Lassan csönd száll a temetőre,
a gyertyafények is kialszanak,
későre jár, az ünnep véget ért
és a holnap gondja újra ránk szakad.*

* * *

Csatlós Ildikó:

Az emlékezés ünnepe

– Hát Nagyapa, megint itt vagyok... De jó, hogy rábeszéltek erre a kispadra – sokat gyalogoltam ma. Már megint kinőtt egy szál gyom a törpe dáliák között – az is ragaszkodik az élethez. Csak te nem ragaszkodtál Nagyapa: elmégy, mert menni kell – ezt mondtad.

„Isten akaratában megnyugodva halt meg” – közölte István bácsi, amikor utolsónak kijött tőled – nyugodjunk meg mi is. Tudod láttam az arcán, hogy a megnyugvás némi akadályba ütközött nála is. Sok mindent megéltetek ti ketten, csak te előbb elfáradtál. Hát igen, nem is az éveid száma, hanem a nehézségek sorozata fárasztott ki téged.

Én ezt a szál burját kihúdom a virágok közül; úgy látszik olyan pici lehetett, amikor anya rendbe rakta a sírt, hogy nem

vette észre. Pár nap alatt nagyra nő a gaz, amire szükség volna az bezzeg csak nehezen gyarapszik. Emlékszem azt a kis zsák mogyorót is milyen nehezen gyűjtöttük az utolsó kiránduláson – nagyon bírtad még két éve a hegymászást.

Milyen fura lehetek itt egymagamban – talán időnként hangosan is kimondok valamit, de hát te mondtad Nagyapa, hogy fogsz te engem látni még ott fent is. Biztosan így van ez és hallod a kimondatlan szavaimat is. Vagy talán beleköltöztél egy újszülött testébe? Hát ez nehezen hihető, pláne rólad. Neked most csak pihenni kellett. De vajon akik ezt vallják, nem lehet-e valami igazuk? Lehet, hogy Isten újra és újra próba elé állítja az embert, míg végre megpihenhet? Nem, te ebben nem hittél és István bácsi is csak Jézusra hivatkozik: senki nem támad fel – ő is csak miértünk. Bízgatnak, hogy éljünk a biblia szerint, s mégis hányféle vallás tekinti alapjának a Szent Könyvet és más-más felfogás szerint magyarázza. Nagyapa én tudom, hogy mind a sötétben tapogat, s ha talál egy göröngyös utat azt hiszi, az az egyetlen igazi út. De miért tűnődök én ezen – a sokezredik senki!? Minden út Istenhez vezet, csak melyiket válasszuk?

„Két út áll előttem, melyiken induljak?” – mennyit énekelted ezt Nagyapa... Alig tudtam beszélni, de már megtanítottad nekem is. Eleinte csak mi ketten tudtuk, hogy mi az amit dallamosan gügyögni próbálok. István bácsival is sokat daloltatok, jártatok a bálokban a csárdást, meg a keringőt, azután te egy lányhoz kötötted az életedet, ő pedig a reverendát választotta. Hűséges barát: mindig a család közelében maradt.

Nálunk is akadt bőven tennivalója: vidám keresztelők szép számmal, boldog esküvők, néha egy-egy temetés. A mi családkban hál Istennek, nagy tragédiák nem voltak évtizedek óta, de láttatok ti eleget gyerek- és ifjúkorotokban. Erősek voltatok, azt mondtátok, de tudom, legbelül mégis csak fájó seb valahány.

Messze a Himalájában egy nép, mondván, hogy az égbe temetkezik, halottait a keselyűkre bízta – undorító, szólt a modern Európa és bulldózerekkel taszította agyongyötört testek halmazát a tömegsírokba.

Elmúlt, hála Istennek Nagyapa, elmúlt a keselyűs meg a bulldózeres temetés is. Utóbbinak volt bőjtje elég – az előbbit meg betiltották, de legalább a gondolata szép volt: így próbált halálában égisz emelkedni az ottani ember.

Indiában elégetik a holtakat és a szent folyóba szórják hamvaikat. Újabban nálunk is szórnak – a gyepre: „Porból lettél, porrá válsz!”.

A mi családkunk ragaszkodik a hagyományokhoz. Neked is külön sírhelyet vettek és koporsós-koszorús temetést rendeztek. Nagymama még a cigányzenét is megemléttette egyszer halkán, de a tiltakozás hangosabb volt. István bácsi gyönyörű beszédet mondott, volt négy ministráns, a kántor – „Örök világosság fényeskedjék neki!”. Tényleg Nagyapa, hoztam gyertyákat is. Hű, már alkonyodik, jön a család és még a gyertyákat nem szurkáltam bele a földbe. Ők majd hoznak fehér krizantémot, jó nagy csokorral, én csak rendezzem el a gyertyákat, azt mondták.

Tiszták, virágosak most a sírok, sok helyen fenyőág és hóbogyó – itt is kell néha a nagytakarítás. Sok gyertyát hoztam Nagypapa, három sorban végigrakom. Mindjárt ideér a dédunokád és meggyújtja őket. Tudja már a nótádat is, megtanítottam rá. Szívesen énekel, az óvónő is dicséri, hogy fiú létére első szóra beáll a kórusba. Hiába, dalos a mi családunk Nagypapa, hála neked is.

Sok helyen már látom, fellobbantak az apró lángok... Pogány egy szokás ez is, hallottam egyik kollégától. Hitetlenség vagy más hit mondatja ezt vele, de hát nem mindig kellene a tyúk-tojás eredetén rágódni, hanem a mai formát és az emlékezést tisztelni. Az emlék az velünk kell legyen mindig és nem egy napra szorítani – mondták ezt is, de hát persze, hogy mindig emlékezünk – ez a nap csak ünnepe az emlékezésnek. Éppen tegnapelőtt kérdeztem meg István bácsitól, hogy mikortól számít november másodika Halottak Napjának. Ideadta a Katolikus Lexikont és abban olvastam, hogy legelőször Odilo apát rendelte el a clunyi kolostorokban – 998-ban, s a XIV. századtól Rómában is ünnepelték.

Sok dolga volt István bácsinak a napokban: délelőtt szent misét mondott itt a temető kápolnájában – kihozta Nagymamát is, szerencsére, mert ma közülünk senki nem volt otthon délelőtt. Tegnap, Minden-szentek ünnepén délután volt elfoglalva: a megemlékező szertartás után megáldotta az új síremlékeket. Eljön ide is öt órára – így volt megbeszélve a családdal, hogy együtt világítsunk és ragaszkodott, hogy utána óhózzá menjünk vacsorázni. Látom már őket, az út végén jönnek – elég sokan

érkeznek, ezért a lassúság. Jó is lenne, ha végre lelassulnának a mozdulatok és elcsitulnának az emberi indulatok.

Hófehér virágcsokrok, fenyőág, sok színes krizantém, ünnepélyes tömeg és fellobbanó apró lángok – ma van a megemlékezés ünnepe: *Commemoratio omnium fidelium defunctorum*.

* * *

Németh Tamás:

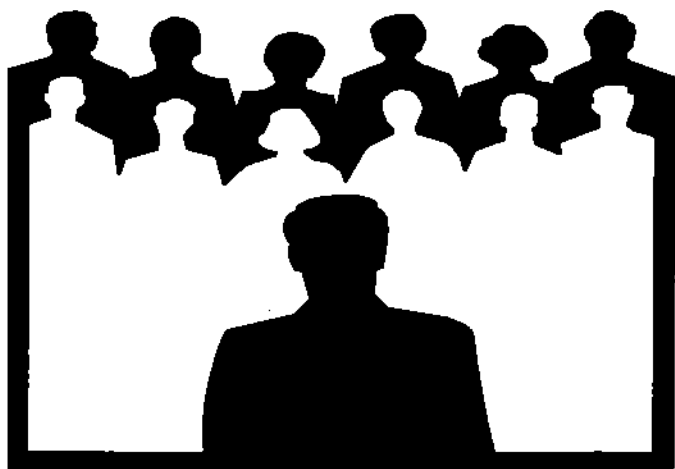
Fogalom a neve Veszprémben

– Tisztelgés a 80 éves Almássy Gyula kántor és zenetanár előtt

Többségünkben él a vágy, hogy sikert, megbecsülést és szeretetet vívjunk ki magunknak. Azon igyekszünk, hogy életünk hasznos legyen embertársaink javára. Szeretnénk tudni, hogy jó úton járunk-e, ezért szívesen ismerkedünk meg olyan szerencsés emberekkel, akik ezt a célt meg tudták valósítani. Ilyen ember a mi sorstársunk, Almássy Gyula, aki idén áprilisban töltötte be nyolcvanadik életévét és még mindig aktív tanítója a veszprémi és környékbeli fiataloknak. Az Ő életét kívánom bemutatni kedves olvasóimnak, hogy erőt meríthessenek példájából.

A Bihar megyei Nagylétán látta meg a napvilágot Cincás Gyula 1914. április 6-án. Édesapja és nagyapja is bognármester volt. Öt éves korában egy gránátszilánk következtében elveszíti egyik szemét. Az elemi iskola négy osztályát még a látók

között végzi. Azonban másik szeme is rohamosan romlik, végül már csak fényérzékeny marad. 11 évesen kerül fel Budapestre a Vakok József Nádor Országos Tanintézetébe, ahol hamarosan kitűnik zenei képességeivel. A kisfiút fegyelmezett életre, vallási türelemre és pajtási szeretetre neveli az Intézet. Szüleit csak az évközi iskolai szünidőkben láthatja, olyankor hazavizik. Az újszerű, érdekes diákélet pár év múlva megkeseredik. Édesanyja halálhíre 15 évesen éri. „Attól kezdve csak a nyári szünetekben jártam haza. Ezeket a szüneteket is inkább a rokonság végiglátogatásával töltöttem. Nem voltam hajlandó hazamenni, mert mostoha volt a háznál. A karácsonyi és Húsvéti ünnepeket megtört és szomorú szívvel töltöttem az Intézetben.” – Így ír a hozzám küldött életrajzában. – Az önérzetes ifjú 15 éves korától nem fogad el semmit otthonról. Önellátásra rendezkedik be. Legkedvesebb tanárai (az orgonajátékot oktató Jármer Lajos és a zongorázást tanító Greizinger István) atyai barátként állnak mellé. Igazgatói engedéllyel gyengébb képességű diáktársainak korrepetálását bízzák rá, amiért azok szülei ruhaneműkkel „fizetnek”. Ezzel ve-

szi kezdetét az önálló megélhetésért vívott harca. Az iskolát színjeles eredménnyel fejezi be. 19 évesen három oklevéllel a kezében „kilép az Életbe”. Okleveles kántor, egyházkarnagy és zongorahangoló. Első útja hazavezet. Ismét „rokontól rokonig” jár, szerencsét próbál, de állást nem talál. Minden bizonnyal ez az egy év volt a „nagy erőgyűjtés” időszaka. Ettől kezdve ugyanis az életút a töretlen munkavégzés és hihetetlen munkabírás példázata.

Életének második szakasza 1934 végén indul. Visszatér Budapestre. Albérletben lakik. Két látó muzsikussal kisegyüttest alakít, melyben könnyűzenét zongorázik. Emellett a legjobb fővárosi harmonikatanároknál (Ján Antal, Tabányi Mihály és mások) tanul immár a harmadik hangszeren. Sőt még a Zeneakadémián is továbbtanul. 1938-ban diplomázik. A „könnyűzene” igen jó kenyérkeresetet biztosít számára, mert az erősakarátú fiatalember elkerüli az alkohol csábítását. „Volt olyan éjszaka, hogy négyszáz pengőt osztottunk fejünként. Ekkoriban egy nyugdíjazás előtt álló pedagógus havi fizetése kétszáz pengő körül volt.” – Meséli telefonos faggatózásomra válaszolva. (Itt kell megjegyznem, hogy Gyula bácsival kényszerűségből „távinterjú”-t készítettem, amely levél, magnókazetta és telefon útján jött létre.)

1938-ban egy véletlen találkozás folytán megismeri Újfalussy Gézané Mándi Margit énektanárnőt, akinél két éven át tanul. Ez a hölgy az, aki támogató jóindulattal karolja fel és 1940. február másodikán lekíséri Veszprémbe, élete célállomására. Innen kezdve felfelé ível az életpályája.

Kántori állást és teljes ellátást kap a Ferencesek templomában, majd pár héten belül a Bazilikában is. A szerény, jómodorú kántor kitűnően végzi munkáját. Csakhamar barátokat szerez. Takács Károly káplán zenei kíséretekre kéri fel a helyi leány- és legényegylet műkedvelő előadásain, összejövetelein – természetesen tisztes díjazás ellenében. A veszprémi ifjak csakhamar felismerik Cincás Gyulában a nyugodt, tanítani vágyó tanárt és kézzől-kézre adva hívják meg lakásukra, hogy tanítsa őket zongorázni vagy harmonikázni. Fél év sem telt el és már annyi növendéke volt, hogy alig győzte idővel, erővel. Zongorahangolásokat is vállalt és jó nevet szerzett magának ebben a minőségében is. Pár éven belül kétszobás lakást vásárol a Várban, ötpercesnyi járásra a két templomtól. Szakadatlanul dolgozik. A templomokban női- és férfikart szervez és vezet. Rajong az orgonálásért. Kivált az improvizációkat (rögtönzés) szereti. Nagy példaképe és barátja lesz Gergely Ferenc orgonaművész, akivel 1940-ben, mint a Pesti Ferencesek kántorával ismerkedik meg. Így él és dolgozik 1946-ig, amikor újabb nagy állomásához érkezik élete.

Egy zongorahangolás kapcsán ismerkedik meg leendő feleségével. Elnyeri a leány szüleinek szimpátiáját, sőt szeretetét. A fiatalok összeházasodnak. A jó módú szülők hangszeret vásárolnak vőjüknek. Zongora és harmonika is kerül a házhoz. Megszűnik a vándorélet, a diákok jönnek a tanár úr lakására. A kitartó küzdelmek meghozták gyümölcsüket. Végre révbe ért Cincás Gyula, aki a házasságkötés előtt – felesége kívánságára – Almássy Gyula né-

ven jegyezteti be magát az anyakönyvbe. 1948-ban fiuk születik. Ő is tanítványa lesz édesapjának, de tíz év zongorázás után a fotózáshoz húz a szíve. Ez lesz kenyérkereső foglalkozása. Az ötvenes évek elején meghívják az Állami Zeneiskolába tanárnak, majd 1957-ben igazgatónak. Mindkét esetben nemet mond a megtisztelő ajánlatra. Jobban szereti az otthoni tanítást, aminek gyakorlásához a Művelődési Minisztériumtól kap egész országra szóló engedélyt. A család később a szülőktől örökölt szép nagy kertes házba költözik, fia és unokája is velük marad. A tágas házban külön zeneszobát rendezhet be, s ott zavartalanul fogadhatja tanítványai népes csapatát. Él is a lehetőséggel. Van olyan tanév, hogy 60–70 diák látogatja. Hétfőtől péntekig a helybeliek jönnek délután egytől este hétig. A szombati nap a vidékieké. Ilyenkor szinte egész nap érkeznek a növendékek a környékbeli falvakból. Április végén aztán meghívják a barátokat, osztálytársakat, rokonokat, szülőket és 20–25 növendék fellépésével megtartják a tanévzáró hangversenyt. A népes hallgatóság kedvéért ehhez már külön termet kell bérelnie. Néha kétháromszáz érdeklődő is eljön a vizsgakoncertre. Ezekről az eseményekről rendszeresen hangfelvételt készít a család. Volt szerencsém az 1993-as magnókazettát meghallgatni. Mondhatom, igen rendezett, szép munkáról kaptam képet.

Így dolgozik Gyula bácsi kifogyhatatlan türelemmel, szeretettel immár 35 éve. A tanítás mellett köznapokon kettő, ünnep- és vasárnapokon hat misén orgonál. Ismeretsége óriási, népszerűsége kivételes.

Mindezeket csak szerénysége és munkabírása múlja felül.

1986-os év hozza életének negyedik szakaszát, nyugalomba vonul az egyházi szolgálatból. Az ott töltött negyvenhat év alatt papokkal és püspökökkel harmónikus együttműködésben dolgozott. Munkáját a 25., 40. jubileumán és a búcsúztatáskor írásban ismerték el és jutalmakkal honorálták. A régi barát, Gergely Ferenc minden ilyen ünnepségre eljött és tiszteletére orgonahangversenyt adott. Számára ez volt a legszebb elismerés.

Gyula bácsi ma is tanít. Igaz, már csak három tucat növendéke van. Úgy szereti őket, mint saját gyermekeit. Ők pedig nagyapjukként tisztelik. Pár éve számos kottát küldött ajándékként a Szövetségünknek, ill. a zenetanár kollégáknak. Reménykedik benne, hogy ismét lesznek vak kántorok, akik követhetik Őt a muzsikálás örömeiben. (Amint tudjuk, ismét van próbálkozás ezen a téren.)

Végül hadd idézzek két jellemző vallomást Gyula bácsitól: – „Én akkor vagyok boldog, ha gyerekek vannak körülöttem, akiket taníthatok. Nem tudok elfáradni, mert nekem a tanítás egyben felüdülést is kölcsönöz, a szorgalmas jó diákokat és a zenét nagyon szeretem.” – „A vakság egy olyan súlyos kereszt, amit emberi szóval kifejezni nem lehet. De az első perctől kezdve mind a mai napig türelemmel viselem. Nem tudhatom, hogy mitől mentett így meg engem a gondviselő Isten!”

– Mit üzen a vak fiataloknak?

– Ne foglalkoztatok a Titeket ért sorscsapással. Inkább próbáljátok becsülettel megállni a helyeteket. Arra törekedjétek,

hogy minél tökéletesebben végezzétek munkátokat saját magatok és kis országunk érdekében. Ebben soha nem fogtok csalódní.

Illesse tisztelet és köszönet Almássy Gyulát a küzdelmes életért, a jó példáért, a nemlátók megbecsülésének előmozdításáért! További jó egészséget és sok kedves tanítványt kívánunk!

Álljon itt a régi kántorokra emlékezésül néhány név, akik Almássy Gyula ismerettségébe tartoztak: Kékesi János – Kecskemét, Ferencz Lajos – Gyöngyös, Ferencz József – Eger, Galambosi Imre – Búcsúszentlászló, Galambosi Ferenc – Zalaegerszeg, Korenika Géza – Szombathely, Horváth András – Sümeg, Moór János – Pápa (zongorahangoló is). Ők már mind meghaltak.

– Talán idősebb olvasóink némelyiküket ismerték és szívesen gondolnak vissza rájuk.

* * *

Bartha Zsuzsanna:

Vakon a szövőszéknél

Az élet a legnagyobb ajándék, és egyben a legnagyobb titkok hordozója ezen a földön. Ahányan vagyunk, annyifélék. Akad közöttünk olyan ember, aki a legkisebb teher súlya alatt összeroppan, míg mások heroikus küzdelmet vívnak sorsukkal, s győztesként kerülnek ki a „csatából”. Budapesten, a Terézvárosban él egy ember, akinek élete tengernyi megpróbáltatással nehezített, s aki a sorozatos tragédiák dacára, sorsát elfogadta és felvállalta, miközben megőrizte hitét az értelemben, a jóságban és

a szépségben. Mindehhez oly erőre volt szükség, ami csak keveseknek adatik meg.

A felhőtlen ifjúság

Garamvölgyi Eszter szüleinek harmadik gyermekeként látta meg a napvilágot 1954-ben épen és egészségesen. A Terézváros bérházának szoba-konyhás lakása ahová a II. világháború után költöztek szülei, nem könnyű, de élményekkel teli gyermekkort adott számára. Korán megtanulta tisztelni a fogyatékos embert – édesapja súlyos rokkant volt.

Az általános iskola befejezése után minden a normál mederben halad tovább: kereskedelmi szakmunkás tanuló lesz, majd három év elteltével ruházati eladóként a Belváros elegáns Röltex üzletében kezd dolgozni. 1972-t írnak ekkor. Egy évvel később beiratkozik egy kereskedelmi szak-középiskolába, levelezői tagozatra, ahol sikeresen leérettségizik.

A 70-es évek elején fiatal és csinos lány, akinek komoly tervei és szép álmai vannak. Munkáját szereti, munkahelyén megbecsülik: meglehetősen fiatalon az osztályvezetői rangig viszi.

Derült égből villámcsapás

1973-ban Eszter váratlanul növekedésnek indul, valamint sokféle hormonális rendellenesség tapasztalható szervezetében. Az orvosok keresik a választ, de nem könnyen találják meg a végzetes magyarázatot: acromegalia (az agyalapi mirigy elülső lebenyének fokozott növekedési-hormon-termelése miatt a csontok növekedésével járó betegség). Sugárkezeléssel veszik fel a harcot, de a növekedés nem áll le.

A bajt tovább tetézi, hogy az agyalapi mirigy rendellenessége következtében cukorbeteg lesz. Leszázalékolják, ott kell hagynia munkáját. Baráti kezek sietnek segítségére és otthon bedolgozói munkát, varrást vállal. A betegség azonban egyre csak támad és támad, műtéti beavatkozásokra lesz szükség: először 1974-ben, amikor egyértelműen kiderül az is, hogy az agyalapi mirigy daganatos, amit később végérvényesen eltávolítanak. Ennek a műtétnek köszönhetően tovább már nem növekszik szervezete, megáll a 186 centiméternél. (egészségesen még 170 cm magas volt!). Már-már szinte „örvendezni” lehetne, de ekkor, 1983 decemberében a cukorbetegség szövődményeként egyik szemére megvakul. Két-három hónap múltán a másik szemével is csak fényt érzékel. Kilátástalannak tűnik számára minden. Szerencsére mellette van édesanyja, akit 84 évesen, betegen ma Eszter gondoz. Az iránta érzett szeretet erőt adott akkor is, és ad ma is.

Fény nélküli világban

1984-ben, immáron teljesen vakon Eszter részt vesz a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tanfolyamán, ahol a felnőtt-korokban megvakultak rehabilitációja folyik. Megtanul mindent, amit csak lehet: a vakok pontírását, az önálló életvitelt, a telefonalközpont kezelést, és azt, hogy nincs egyedül. A véletlen egy meglepetéssel is szolgál: megismerkedhet a kéziszővés alapjaival, amibe azután olyannyira bele-szeret, hogy a rehabilitációt követő egy év során önerejéből elsajátítja a mesterség csínját-bínját.

További újdonság, hogy megismerkedik a vakvezető kutyákkal. Ekkor még bízunk benne, hogy egy négylábú segítőtárssal önállóan fog tudni közlekedni. 1984 őszén Cudarral, egy német juhászkutyával gyarapszik a család, „aki” élete végéig hűségesen szolgálja Esztert. Rövid ideig tudja csak vezetni őt, mert Eszter állóképessége fokozatosan romlik. Cudar azonban a későbbiekben azzal is nagy szolgálatot tesz, hogy önzetlenül imádja és őrzi gazdiját. A hűséges társ emlékét örökítette meg az a kis könyv, amit tavaly ősszel jelentetett meg szövetségünk.

De most térjünk vissza a szövéshez. Az eltelt tíz év alatt, az időközben kéziszövő kisiparossá lett Eszter szebbnél szebb díspárnáiból, asztali- és falifutóiból, szőnyegeiből, tarisznyáiból, faliképkompozícióiból és poncsóiból számos, árusítással egybekötött kiállítást rendeztek. Igazi nagy siker volt az is, amikor a termékeit zsűrizték és a népművészet mestere címet nyerte el.

Az első kis alapszövőszéket mára felváltotta egy új, lyukkártyás rendszerű, amelyvel még nagyobb és szebb kivitelezésű szőtteket tud készíteni.

A legnagyobb segítségre a szövéshez nélkülözhetetlen alapanyagok beszerzésében, valamint az értékesítésben van szüksége, miután közlekedni már nem tud. A négy fal börtönébe zárt Eszternek és idős édesanyjának egyébként sokan segítenek: a család, a ház régi lakói, a barátok, az ismerősök, Ica nővér – a szociális gondozónő. Aki csak ismeri, az szereti őt és becsüli azt az akaratot, emberi tartást, amivel felvértezte sorsa a súlyos megpróbáltatások emelt fővel való elviselésére.

* * *

Vakvezető kutyák versenye Berekfürdőn

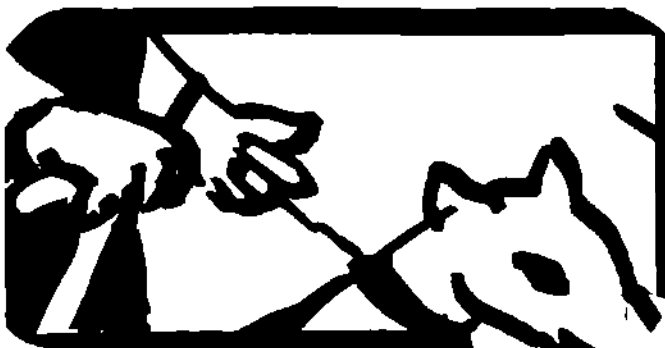
(megjelent a Jászkun Krónika szeptemberi számában, K.É. tollából)

A kutya, mint „érzékszerv”

Hogy a látás mily csodás ajándék, csak azok tudják, kik valaha is közel kerültek a vakság tényéhez. Nem elég ismerni egy világtalant, bizony vele kell élni, nem elég elképzelni a vakság állapotát, hanem benne kell lenni ahhoz, hogy tudjuk, mivel lesz kevesebb a világ legfontosabb érzékszervünk nélkül, mivel lesz nehezebb maga az élet.

A vakok legnagyobb gondja önmaguk ellátásán, idejük értelmes lekötésén túl a közlekedés. Vannak, akik egyedül nem merik elhagyni otthonukat, sokan botjukra támaszkodva szelik bátran az utcákat, mások pedig kutyájukra bízzák magukat. Berekfürdőn a múlt héten, a vakok és gyengénlátók táborának éppen az volt a célja, hogy biztonságos közlekedésre tanítsa a résztvevőket.

Harsányi Istvánné, táborvezető, lapunknak elmondta, hogy a Karcagi Vakok

és Gyengénlátók Klubja az idén harmadjára foglalta el a berekfürdői Ifjúsági Tábor és nyitotta meg kapuit az ország világtalanjai előtt. Körülbelül hatvanan vettek részt a változatos programban és mintegy huszonöt állandó lakója volt a kis faházaknak.

A közös játékokon, vetélkedőkön, tánccon kívül kedvenc szórakozásuk volt a fürdés. Néha még éjszaka is átmentek a szomszéd strandra. Kinek kedve volt, megtanulhatott korongozni, de a legnagyobb élmény a hortobágyi kirándulás és a dévaványai tűzok-rezervátumban tett látogatás volt, ahol a vakok kinyithatták a ketreceket és megfoghatták a madarakat. A múzeumokban általában nem lehet a kiállított tárgyakhoz nyúlni, s ezzel megfosztják a világtalanokat a tapasztalás lehetőségétől.

A tábor egyik vendége volt Rithnovszky János, az 1991-ben megjelent „A fény túlsó oldalán” című nagyszerű könyv szerzője, aki Budapesten él és telefonközpontosként dolgozik. Ő indította be a vakvezető kutya-kiképzést Magyarországon. Előadásában is a kutyával való közlekedés alapszabályairól beszélt. Mint mondta, a kiképző iskola ma még nem elég intenzív, és nem elsősorban a vakok érdekeit képviseli. Probléma, hogy látó emberek végzik az oktatást, ezért a kutyáknak és gazdáiknak sok idejükbe telik, míg megtanulnak együtt közlekedni.

Jelenleg körülbelül 150 vakvezető kutya van Magyarországon, de sokkal nagyobb lenne az igény. Leggyorsabban úgy lehet kutyához jutni, hogy nevelőgazdaként kell jelentkezni a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségénél. Egyéves összeszok-

tatás után küldik el a kutyákat a speciális kiképzésre, amelynek időtartama háromtól hat hónapig terjed. Ez az idő Rithnovszky János szerint kevés. Legalább egy év kell ahhoz, hogy egy kutya megtanuljon „ember módjára” gondolkodni és közlekedni. Azok a fajták a legalkalmasabbak, amelyek járásmódja leginkább megközelíti az emberét. De fontos szempont a kutya jelleme is: a nyugodt, egészséges, tökéletes küllemű és pszichikai alkatú egyedek alkalmasak arra, hogy pótolják az ember legfontosabb érzékszervét, és megtanulják gazdájuk szempontjait előtérbe helyezni. A tábor fénypontja volt szombaton a vakvezető kutyák versenye. Az akadályokkal nehezített pályán végig ment Rithnovszky János is bernáthegyijével, az aggastyán korban lévő Tritonnal. A tizenkétéves eb vak, mindkét szemét hályog homályosítja, de így is hiba nélkül vezette végig gazdáját a pályán. A legrövidebb idő alatt Lohonyai Éva és Csuti nevű drótszőrű vizslája végzett, így ők kapták a verseny első díját.

(Sajnos, Rithnovszky János Triton kutyája a közelmúltban örökre elhagyta gazdáját – a szerk. megj.)

* * *

Békés megyei hír

Vad Zsigmond: Kirándulás Budapestre

Az MVGYOSZ Békés megyei Szervezete egy- illetve kétnapos kirándulást szervezett a fővárosba.

1994. szeptember 17-én indultunk. Első utunk az MGVYOSZ Székházához vezetett, ahová jókora késéssel érkeztünk egy baleseti helyszín kikerülése miatt. Így azután kevés időnk maradt a székház megtekintésére, mindössze a Stúdióba jutottunk el. Következő állomásunk az Országház volt, mely hazánk egyik legimpozánsabb épülete. A Steidl Imre tervei alapján, neogótikus stílusban épült Országház (1884-1902) jelentős színvonalat képviselt az akkori Európában. Megtekintettük a díszlépcsőházat, majd a kupolacsarnokot, a kongresszusi társalgót és termet. Az utóbbi a kétkamarás parlamenti rendszer idején a felsőház ülésterme volt.

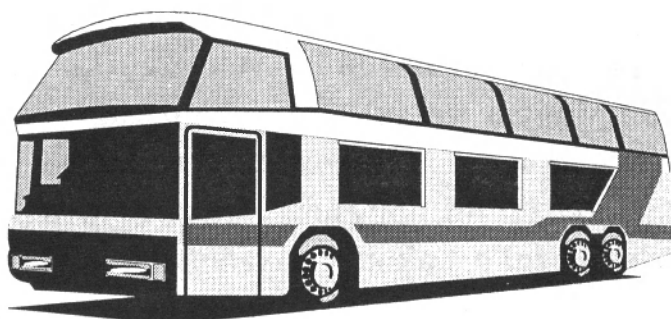
Ebéd után a Nemzeti Múzeumba mentünk. A múzeum alapjait Széchenyi Ferenc rakta le 1802-ben, amikor magángyűjteményét felajánlotta a nemzetnek. A múzeum épületét Pollack Mihály tervezte és építette (1837-47). Először a koronázási ékszereket néztük meg, majd egy római kori építmény padlózatát. Alkalmunk nyílt megtekinteni a Kossuth Lajos halálának centenáriuma rendezett kiállítást is, ahol teljes képet kaphattunk a nagy politikus életéről és munkásságáról, Monoktól Torinóig. Az első nap programjába még belefért a Hősök tere felkeresése is. Itt szemtanúi lehettünk az őrségváltásnak az ismeretlen katona sírjánál. Ez a sír csak jelképes, ahol mindazok, akik nem tudják hol van eltemetve a háborúban elesett hozzátartozójuk, leróhatják kegyeletüket. Továbbá, még megtekintettük a Millenneumi Emlékművet, a magyar és az erdélyi uralkodók szobraival. Az emlékmű előtt egy 36

méter magas kőoszlop áll, tetején Gabriel arkangyal.

Az első nap végén elköszöntünk azoktól, akik csak egy napra jöttek velünk. Ezt követően elfoglaltuk szálláshelyünket a Vakok Általános Iskolájában.

Másnap kipihenten folytathattuk kirándulásunkat a fővárosban. A Gellért-hegyre indultunk, ahol megnéztük a Szabadság szobrot, Kisfaludy Stróbl Zsigmond alkotását. A palmaágot tartó női alak 14 méter magas. Ezután rövid sétát tettünk a Citadella falai alatt. Az erődítmény az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc leverése után épült a lakosság megfélemlítésére. Hadászati jelentősége csekély volt, és 1897-ben, a közvélemény nyomására katonai jellegét is megszüntették.

A Zugligetbe indultunk, hogy a Libegővel feljussunk a János-hegyre. Közülünk sokaknak most adódott meg életükben először a lehetőség, hogy kipróbálják ezt a drótkötélpályán közlekedő különleges járművet. A János-hegyen nagy élmény volt az 1908-1910 között épült, köralakú, négyemeletes Erzsébet Kilátó. A neoromán stílusban tervezett, 23,5 méter magas torony Budapest legmagasabb (529 m) pontján áll. Lenyűgöző szépsége Schulek Frigyes tervezésének köszönhető. A legbátrabbak fellépcsöztek a legfelső szintre, ahonnan

csodálatos kilátás nyílik a környező hegyekre és völgyekre.

Ebéd után már csak annyi időnk maradt, hogy egy röpke sétát tegyünk a Budai Várban. Az ugyancsak Schulek Frigyes terve alapján neoromán stílusban épült (1895–1902) Halászbástyát kerestük fel. A Duna pesti oldalának csodálatos panorámája tárult elénk.

A rövid várbeli látogatás után beszálltunk autóbuszunkba és búcsút intettünk a fővárosnak. A két nap nagyon kevésnek bizonyult, még máskor is el kell jönnünk.

* * *

Csongrád megyei hír

Három kérdés a gyengénlátók titkárához

(megjelent a Délmagyarország c. lap szeptemberi számában, K.K. tollából)

A Vakok és Gyengénlátók Csongrád Megyei Szervezetének irodáját látó ember is nehezen találja meg. Lehet, a cím ismert – Bocskai utca 11. – de a házon semmi sem jelzi, hogy ott valamilyen szervezet tevékenykedik. A jelzés hiánya csupán néhány napos, az elmúlt pénteken zúzták szét a bejárat fölé helyezett „Cégtáblát”. A megyei szervezet megyei titkárával, Suti Lajossal azonban nem e vandál pusztítás okán ültünk le beszélgetni, hanem annak apropóján, hogy ma tarják éves munkájukat értékelő taggyűlésüket gyengénlátó embertársaink, akiknek életéről és nehézségeiről oly kevés szó esik mostanában.

– *Úgy vélem, az emberek közelítőleg sem tudnák megmondani, megyénkben hányan kényszerülnek a fehér botra, s hányan szorúlnak ennek okán támogatásra?*

– Csongrád megyében közel 1600 vak, illetve gyengén látó ember él, közülük 879-en tagjai a megyei szervezetnek. Ennek a differenciának egyik oka, hogy 67 százalékos rokkantság alatt nem lehet tag a gyengénlátó. A másik ok, hogy a havi 3500 forintos vakjáradékot nem kötik szervezeti tagsághoz. Jóllehet az évi 120 forintos tagsági díj nincs arányban azokkal a kedvezményekkel, amelyeket e csekély összeg befizetése ellenében kapnak tagjaink. Utazás esetén a vasúti jegy árának 10 százalékát kell csak fizetniük, a helyi tömegközlekedés ingyenes számukra, olcsón nyaralhatnak balatoni üdülőkben, segítünk mindenfajta hivatalos ügyük intézésében. Nagy fájdalunk viszont az, hogy a legfontosabb dologban, a munkahelyszerzésben mind eredménytelenebbek kísérleteink.

– *S a munkahelyek megtartásában?*

– A létszámleépítések a privatizáció alkalmával elsősorban és mindenki más előtt a vakot, a gyengénlátót, a rokkantat küldik el a vállalatoktól, üzemektől, intézményektől. Példaként említem: az egyetemek telefonközpontjainak összevonásakor – az Universitas-központ kialakításakor – öt gyengénlátó telefonkezelőt menesztettek az egyetemről. Helyükre látó embereket vettek fel. Három, tanári diplomával rendelkező tagunk nem tud álláshoz jutni évek óta. Pillanatnyilag tíz munkahelyre lenne szükségünk ahhoz, hogy fiataljaink elhelyezkedhessenek. Természetesen tisztában vagyok azzal, mennyi a munkanélküliek

száma Magyarországon, de amikor a munkahely betöltésnél csak azért kerül hátrányba valaki, mert gyengénlátó – s nem a képességeit veszik figyelembe –, akkor nem lehet a munkanélküliség mindenkit fenyegető rémével takarózni.

– *A központi támogatáson kívül milyen helyi anyagi segítségre számíthat szervezeteik tagsága?*

– A Vakok Országos Szövetségén keresztül a Népjóléti Minisztérium évi 250 ezer forintot biztosít számunkra. Anyagi és egyéb segítséget nyújt a Fonalfeldolgozó Vállalat. A megyei közgyűlés hivatalától 20 ezer forintot kaptunk ebben az esztendőben. A Szeged városi önkormányzat még válasza sem méltatta támogatást kérő levelünket. Még ama kérésünk megvalósítása érdekében sem tettek semmit, hogy a legforgalmasabb gyalogátkelőhelyeken szereljenek fel hangos jelzőlámpákat. Makón és Kecskeméten ezt már régen megoldották.

* * *

Hajdú-Bihar megyei hírcsokor

Szonda Klára: Taggyűlés után

Az MGVYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezete 1994. szeptember 18-án tartotta taggyűlését a debreceni Arany Bika Szálloda Bartók termében.

A szervezet Szalmássy Józsefné vezette kultúr csoportja kedves műsorral nyitotta meg az összejövetelt. A hangulatos prog-

ram után jómagam és Rózsa Dezső, sorsársam kitüntetését vehettünk át. Mindketten a "Louis Braille Emlékérem" ezüst fokozatában részesültünk munkásságunk elismeréseképpen.

Eddig tartott a hivatalos közlemény, most pedig engedjék meg, hogy elmondjam a következőket. Alig találok a szavakat, mivel nagyon meglepett ez a magas elismerés. Azon egy pillanatra sem csodálkoztam, hogy Rózsa Dezsőt kitüntették, ismervén munkásságát! Engem viszont nagyon meglepett. Hogy miért? Mit tettem én olyan nagy dolgot a vakok érdekében, amiért ezt érdemeltem? Novellákat és verseket írtam, mert írnom kellett. Arra azonban nem gondoltam, hogy ezzel, a számomra kedves szórakozással, másoknak ekkora örömet okoztam, amiért ilyen kitüntetésben részesítenek. Köszönettel tartozom mindahhoz, akik hozzásegítettek azzal, hogy közölték írásaimat! Szeretettel emlékezem dr. Körner Györgyre, Rácz Lillára, Pétersz Lászlóra, valamint Rácz Miklósnéra, akik már „odaátról” figyelnek rám és talán mosolyognak mostani örömömmön. Ugyancsak hálás vagyok dr. Bódi Istvánnak is. Erhartné dr. Molnár Katalin, főtitkárunk és Bartha Zsuzsanna, a Vakok Világa felelős szerkesztője szintén segítségemre voltak és vannak jelenleg is munkámban. Továbbá, köszönettel tartozom dr. Szél Lajosnak, az MGVYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezete titkárának. Amíg csak lehet, igyekszem a jövőben is munkásságomat folytatni!

* * *

Jakab Zsolt írásai nyomán

1. Számítógépes tábor Bodaszállón

A Debrecenben lévő Kényez Kórház és az MGVYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezete együttműködése eredményeként immár

negyedik alkalommal rendeztek számítógépes tábort Bodaszállón 1994. augusztus 6–14-e között.

Az erdők övezte szállás kényelmes szobái jól felszereltek voltak és minden igényt kielégítettek. A tábor 14–24 év közötti fiatal lakóinak száma évről évre nő. Dr. Szél Lajos, az MGVYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezetének titkára látta el a táborvezetői teendőket: vezette a számítógépes foglalkozásokat, s ezen túl gondoskodott az egyéb programokról is.

Augusztus 7-én ellátogattunk a körülbelül hét kilométerre lévő Bodaszállóra fagyizni. Visszafelé nagy örömeinkre egy lovasszekér felvett bennünket, az utazás nagy élmény volt.

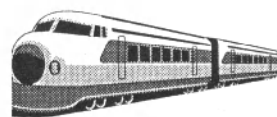
Augusztus 10-én Debrecenbe, a Vidám Parkba mentünk el, ahol a dodzsemnek és a hullámvasútnak volt a legnagyobb sikere.

Augusztus 12-én egy egésznapos program keretében autóbusszal Lillafüredre kirándultunk, ahonnan kisvasúttal a Garadna völgybe utaztunk. Ez az út csodála-

tosan szép volt: a mély szakadékok, a meredek hegyek mentén haladt vonatunk. Reggel még sűrű felhők borították az eget, de délutánra ragyogott a nap. Így a kiadós ebéd után jólesett a fürdés a tiszaujvárosi strandon, ahol természetesen igénybe vettük a csúszdát is. A fentiekben felsorolt programokon kívül még említést érdemel az a sok beszélgetés, az éjszakai séták is. Valamennyi vak és gyengénlátó táborozó nevében köszönetet mondok mindazoknak, akik ezt a felejthetetlen élményt és kikapcsolódást nyújtó tábort létrehozták és megszervezték.

2. Kirándulás Budapestre

Az MGVYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezetének Klubja Suhajda Antal közreműködésével és Rózsa

Dezső vezetésével 1994. szeptember 3-án egynapos kirándulást szervezett a fővárosba. A kirándulásra szép számban érkeztek idősebbek és fiatalok egyaránt.

Vonatunk Zugló vasútállomásra érkezett, ahonnan a Közlekedési Múzeumba vezetett első utunk. A század elején közlekedő villamossal és autókkal ismerkedtünk meg közelebbről. Szemügyre vehettük az első japán-magyar együttműködés eredményeként született Suzuki gépkocsit.

Az ebéd utáni kisebb pihenőt követően elsétáltunk a Mezőgazdasági Múzeumba. Ott az épület aulájában citerazenekar ismert és kevésbé ismert népdalokkal szórakoztatta a jelenlévőket. Egy muzeológus

jóvoltából rövid áttekintést hallhattunk a hazai szőlészet és borászat fejlődéséről a honfoglalástól napjainkig. Kézzel is megtapogathattuk a hordókat, a préseket és a kádakat.

Ezután felüdülésképpen a társaság nagyobbik fele a Városligetben lévő Vakok Kertjében töltött egy órát. Én tíz évvel ezelőtt jártam itt, sajnos azóta a népek nevét ismertető táblák egy része eltűnt, az egész kert eléggé rendetlen, mindenfelé elszórt papírok, csikkek vannak. Talán jobban kellene vigyázni az odalátogatóknak e szép pihenőhelyre.

Visszafelé a vonaton egybehangzó volt az a vélemény, hogy egy jól sikerül kiránduláson vettünk részt.

* * *

Bartha Zsuzsanna:

Somogy „fővárosában”

Az MVGYSZ Somogy megyei Szervezetének Kaposvári Körzeti Csoportja meghívására a Vakok Világa szerkesztősége 1994. szeptember 15-én Kaposvárra látogatott.

A körzeti csoport taggyűlésének végén találkozhattunk a tisztelt olvasókkal. Az ankétot a megyei szervezet részéről megtisztelte jelenlétével: Csik Lajos – elnök, Forró József – titkár, illetve az adminisztrátor hölgy. Továbbá, a Kapos televízió és rádió munkatársai is képviseltették magukat. Az olvasók a kaposvári Városháza impozáns épületében, kellemes és baráti légkörben mondhatták el, tárgyilagos kritikával észrevételeiket. Szándékunk szerint

hasznosítani kívánjuk az elhangzott javaslatokat, ésszerű ötleteket jövőbeni munkánkban. Igaz, hogy Somogy megyében nem jelentős a folyóirat előfizetői tábora, de bízunk benne, hogy ezzel az ankétal is felkeltettük az érdeklődést, amely esetleg számszerű növekedésben is megmutatkozhat. A körzeti csoport elnökét, Juhász Imrét az ankét utáni ebéd közben sikerült gazdag életútjáról kikérdeznem és íme álljon itt egy küzdelmes élet tanulságaként.

Egy ember, aki évek óta perben, de nem haragban áll a Vakok Világával

Több éve már, hogy nincs olyan Országos Küldöttközgyűlés, ahol ne kérne szót. Felszólalásának egyik visszatérő témája az irodalom. Elégedetlen a mennyiséggel és a minőséggel egyaránt – a sorstársak által publikált alkotásokat illetően. Mindez érthető az irodalom olyan „megszállottja” esetében, mint ő. Hol is gyökeredzik írói vénája, a hetedik X-hez közeledve milyen élményeket hordoz lelkében? – a válasz életútjában rejlik. A Kaposvártól 23 kilométerre lévő Rinyakovácsiban született egy háromgyerekes családban tökéletesen látóként. Gyermek és ifjúkorában – a 30-as években) csak olyan álmái és vágyai lehettek, amelyeket az akkori lehetőségek megengedtek. Az út és a közlekedési viszonyok, valamint a szegénység a tanulni vágyó gyermeket elzárták a „nagy világtól”. Így hát szülőfalujában él és eljár dolgozni amerre munkát talál. Autodidakta módon képezi önmagát, az olvasáson keresztül művelődik. Az 1948. esztendőben éli meg első irodalmi sikerét: az Igazság c. újság

irodalmi pályázatát nyeri el egy költeményével. (Az élet fintora, hogy a díjnyertes vers közlésekor tévesen Kovács Imrének titulálják.) Ez volt az első szárnypróbálgatás, azután egyre több vers, novella, sőt magyar nóta szöveg íródik és jelenik meg. Életének kiemelkedő állomása a Magyar Parasztírók Országos Szövetségének megalakítása 1948-ban, melynek Juhász Imre is alapító tagja. Akkoriban „egy szép ősz, és egy szép tavasz” volt az élet – vallja. A szövetség tagjai – köztük ő is –, a megye több jelentős településére ellátogatnak és színvonalas irodalmi találkozó keretében, minden alkalommal telház előtt mutatják be saját műveiket. A politika és a hatalom azonban közbeszól: megtiltják a „megyejárás”, félve a rendszer elleni izgatástól. A biztonság kedvéért állandó rendőri felügyelet alá helyezik a szövetség tagjait, anélkül, hogy ők tudnának róla. A véletlen folytán jut mindez Juhász Imre tudomására, és ügyesen konspirálva cselezik ki őrzőiket: egymást értesítik a házkutatásokról, így műveik nem kerülnek a figyelő szemek elé.

1956 vihara és az utána következő évek

Egy hónappal a forradalom előtt házkutatást tartanak Juhász Imrénél, és elviszik több „kompromittáló” írását. Ez menti meg 1956 után a börtöntől. Beérik annyival, hogy aláíratnak vele egy nyilatkozatot, melyben kijelenti: többé nem izgat a rendszer ellen. 1956 után komoly politikai tényezőnek számít Somogy megyében, mint „burkolt ellenség”. Bekapcsolódik a Hazafront munkájába, annak elnöke

lesz szülőfalujában. Ebben a minőségében több „stiklit” követ el. Így például, kiüti az állampárt jelöltjét a tanácstagi választáson. Hosszú időn át csak a fióknak írhat, mert elutasítják mindenféle indoklás nélkül.

A látás problémájának jelentkezése

Az 1970-es évek elején szemideggyulladás támadja meg látását, majd pár év múlva a glaukóma. Több műtétet él át, de a látás fokozatosan romlik, majd a nyolcvanas évek végére teljesen megvakul. A sors kegye viszont, hogy tíz évi írói hallgatás után, éppen a kórházi ágyon veszi kezébe ismét a tollat. 1976-ban lesz az MVGYOSZ tagja és rövidesen bekapcsolódik a Somogy megyei szervezet életébe és munkájába. Ma Országos küldött, a megyei szervezet alelnöke, illetve a Kaposvári Körzeti Csoport elnöke. A nyolcvanas évek elejétől kezdi publikálni a Vakok Világa verseit és novelláit. Rendszeresen indul a szövetség irodalmi pályázatain és nagyon sokszor nyer. Feltétlenül irodalmi munkássága elismerését jelenti, hogy az 1992-ben napvilágot látott vak költők antológiája az ő versének címeről: „Óda a fényhez” kapta elnevezését. Napjainkban még mindig aktívan dolgozik telefonkezelőként. Gálos községben él feleségével és 33 éves fiával. Az olvasás és az irodalom művelése mellett a kertészkedésben leli örömét és kikapcsolódását. Remélem és kívánom, hogy még sokáig „zsörtölődhessen” a Vakok Világáért és általában az életért.

* * *

Hollóssy Zoltán:

A mester

Vince urat az osztály főorvosa hat hónap elteltével gyógyultnak találta, amit az elbocsátó zárójelentésben részletesen megindokolt. Mi, maradó betegtársak nosztalgikus ábrázattal figyeltük hazakészülődését. Az ajtóból mégegyszer visszanezve szomorúan bólintott, majd kopott vulkánfiber bőröndjével vánszorogva távozott.

A márciusi nap sugarai – talán részvétből is – gyakorta meglátogatják a negyedik emeleti kórterem ágyhoz kötött betegeit. Ide az utca mindennapos, monoton zaja még a csukott ablakon keresztül is könyörtelenül áthatolt, s még az éjszakával sem érkezett megváltó nyugalom. Hónapok teltek elvánszorgó lassúsággal, amelyhez a mindig jelenlévő fizikai gyötrellem asszisztált. A sárgára lakkozott SZTK-mankó ágyvéghez dőlve porosodott, várta, hogy segíthessen az első lépéseknél, vagy talán később is, mindvégig. A betegek a látogatókat éppúgy türelmetlenül várták, akár csak távozásukat: a közelmúlt egy kis töredéke lopta be magát ilyenkor két óra időtartamra, hogy azután még jobban fájjon a jelen és a félve várt jövő.

Január első hetében, amikor Vince úr elfoglalta ablak melletti ágyát, olyan közösségbe került, amelyben az itt töltött hónapok száma és a beteg súlyossági állapota rangsorolt. Vince úr talán azért sem volt népszerű, mert saját lábán járkált, láthatta a folyosót, földszinten a büfét, egyszóval mindazt, amelyről a kórtermiek legfeljebb csak álmodni mertek.

Múltak az órák, hetek, hónapok. A megszokott arcok jöttek betegeikhez, s ilyen-

kor az ablak melletti ágy tulajdonosa elhagyta a szobát. Kórházi egyenpizsamájában csendesen meghúzódott a folyosó valamelyik magányos zugában, ahová magával vitte hálószekrény fiókjának tartalmát – a Munkás cigarettát, valamint noteszfélét és egy darab ceruzacsonkot. Magántulajdonát.

Csendespihenő idején száraz, fakó hangján gyakorta mesélt jól felszerelt vidéki műhelyéről, amely természetesen nagyon hiányzik már.

– Nyári estében – mondta az ágyban feküdvé, amikor az emberek már fáradtak a tengersok munkától, összejövünk, kiülünk a verandára. A falusi ember a dolgokba beleszületett, azzal kél és nyugszik, amíg csak bírja magát. De néha, amikor túl fáradt a láb, merevebb a derék, de messze még az álom, bizony jólesik a rokonokkal, barátokkal, szomszédokkal elbeszélgetni néhány pohár bor mellett. A faluban mint lakatos, kiérdemeltem az ezermester nevet. Régebben nagyon sokat dolgoztam, ünnepnapokon is, hogy mielőbb együtt legyen a pénz házra, műhelyre. Nem panaszkodhatom uraim, a feleségemre sem! Kitűnően főz, naponta kikészíti a tiszta váltást, és ha marad ideje, még a piacra is kimegy eladni ezt-azt.

A kórteremben ezután véget érni nem akaró mesélés tüntette el a főváros és a szabolcsi kisközség távolságát. Vince úr szavai nyomán tavaszba öltözött a világ: rózsabokrok és lugas, virágaikat bontogató gyümölcsfák mozgatták a képzelőerőt. Lámpaoltás után a plafont bámulva mozifilmét láttunk: nyugalmat árasztó utcasor, gondozott kertek és házak, épp és egészséges emberek jelentek meg, köztük Vince

úr is, amint szerel, javítgat, virágot locsol, ezermesterkedik.

A szakember tovább mesélt volna, de a lovasedző, akinek a medencecsontja tört darabokra, közbevágott:

– Ha olyan kiváló az asszonya, miért nem látogatja magát?

– A házzal, veteménnyel is törődni kell valakinek a távollétemben. Hát ezért nem!
– replikázott az előadó.

Néhányan megkockáztatták, hogy a levél is lehet az együttérzés kifejezése, főleg egy olyan kiváló asszony esetében, mint amilyen a Vince úré...

A vidéki mesterember témát váltott, beteg lábáról, a közlőgő műtétről beszélt azoknak, akik utána és megint előtte voltak a rettegett szikének.

Május. A kórházi étlap túldicsérése, idegesítő türelme az alig múltó idővel sejtették, a nagy álmodozó itt érzi jól és biztonságban magát. Ez az a beteges valóság, ahol ha reggel fölébred, fehér és tiszta az ágynemű, kosztot intézményesen kap, s ha máskor nem is, de vizit alkalmával feltétlenül érdeklődik valaki hogyléte iránt.

Vince úr egyéb meglepetéssel is szolgált: átkozottul erős szakállát reggelenként a kapható legolcsóbb pengével szárazon borotválta. Az attrakció vegyes érzelmeket váltott ki a jelenlévőkben, olyannyira, hogy ennek hasznos voltát még az apáca külsejű főnővér is gyakorta megkérdőjelezte. A motorbalesetes, aki gipszkalodában sínylődött, váltig állította, még a frontkatonákat is ellátták borotvaszappannal, noha az akkoriban luxus cikknek számított. Az aszkéta, figyelmen kívül hagyva a jószándékú intelmeket, tovább sercegett a modern villanyborotvák és Silverek, Wilkinsonok társaságában.

Valamelyik borongós reggel Vince urat is szólította a betegszállító. Az operálandó lábat gondosan megborotválta. Késsel ugyan, de szárazon! Dél felé már ágyba került, ébredéskor pedig tüstént enni kért. Langyos teát kapott táplálék gyanánt, ezért lázongó gyomrát felesége ételreceptjeinek hangos ismétlésével igyekezett türelmre bírni.

Miután ismét járhatott, szívesen vásárolt betegtársainak cigarettát, újságot, esetenként szeszesitalt is. A visszajáró aprópénzt illemből, vagy egyéb meggondolásból nem reklamáltak a megbízók, ő pedig beleegyezésnek vélte a hallgatást. A szoba betegek az otthoni javakból is megértően részesítették: a kórházi étlapot leszámítva, túl változatos volt a szakember napi menüje: disznósajt és almabefőtt, babgulyás, vagy éppen agyonzsírozott túróscsusza megfértek szertelen sorrendjükben a mindent befogadó gyomorban. Nem csoda hát, ha a rózsalugasról oly ékesszólóan regélő az ellenőrző mérlegelés alkalmával elismerő szavakat kapott az egészségügyiektől és azt a biztató ígéretet, hogy hamarosan találkozhat szeretteivel meghitt otthonában. Ezért, ahogy javult fizikuma, úgy romlott a kedélye. Kevesebb szó esett a vidéki házról, műhelyről, gyümölcsöséről, egyáltalán – a hazatérés sokak által áhított örömről. A napi vizitek jó részét Vince úr keservei tarkították, panaszkodott májra, vesére, általános gyöngeségre, bár mindezeket cáfolta az igen tüzetes, olykor fájdalmas orvosi vizsgálat.

Június. Végül csak érkezett a búcsú napja. Vince úr bőröndjének tartalma egy viseltes tropical öltöny, gyűrött ing, hasonló állagú zoknival, hozzá a ki tudja mikori évjáratú, széttaposott cipő volt csupán.

Ehhez képest kórházi szerelésében a majdnem jól öltözött egyén benyomását keltette. Társai nosztalgikus ábrázattal figyelték kelletlen hazakészülődését. A mester az ajtóból még visszaintett szomorúan, majd kopott vulkánfiber bőröndjével távozott.

Két hónap múltán. A zsúfolt mátészalkai vonaton, ahol demizsonból mérik a zugfőzdei pálinkát, mondják be menetrendszerűen a negyvenszáz ultit, néhány pillanatra elcsöndesedett a kupé: rég nem látott „előadóművész” érkezett viseltes tropical öltönyben, gyűrött ingben, enyhén sántikálva. Leült, majd pedig iszonyúan fals játékával nyugtalanította a MÁV utazóközönségét. A régi tangóharmonika asztmás hangjainak szünetében a magányos virtuóz hosszantartó kórházi ápolásról mesélt, amely fölemésztette anyagi javait. Pálinkát kapott, hogy felejtse, meg némi aprópénzt, hogy mielőbb távozzon. Isten áldásával kívánt további jó egészséget vendéglátóinak, majd a következő kocsiba bicegett. A fáradt harmonika beteg dallamai még sokáig keveredtek füsttel, pálinkával és a vonatkerekek monoton csattogásával.

* * *

Kovács Pál:

Barangolás régi hangszerek között (IV. rész)

A duda

A dudának nagyon sok fajtáját ismerjük. A középkori duda tömlője juh vagy kecskebőről készült, melyet egy játzó és

egy burdon „búgó” síp alkotott. Mindkét sípban egy nádnyelv rezgett. Kezdetben a játék egyszerű volt, majd a reneszánsz és a kora barokk idején a francia dudákat „murette” arany berakások is díszítették. Ez az instrumentum a maga módján túlélte a századok viharait. Európában és Ázsiában népi hangszer lett belőle: Változott a formája, a legjellegzetesebb bennük talán a sípok kiképzése és száma. A szlávok, a törökök és a magyarok is az egynádas, esetenként a dupla játszósípos dudát használták. Ugyanakkor a skótok hangszere oboaszerű, kétnádas tölcsérben végződő játszósípval rendelkezik, testén több akkordsíp is volt, melyeket a dallam harmóniájának megfelelően úgynevezett regulátorokkal szabályozta a játékos. A skót duda máig is előkelő helyet foglal el a népzene kívül a katonazenekarokban is. Megjegyzendő, hogy nem igaz az a mondás, miszerint két dudás nem fér meg egy csárdában. A duda hangolása lehetővé teszi azt, hogy a dob kíséretében egyszerre öthat dudás is temperáltan, virtuóz módon játsszon. A népi duda hazánkban a burdon egyszerű, a játszósíp általában kecskefejet ábrázol. Napjainkban próbálkoznak a tartósság kedvéért műbőrtömlők készítésével is.

A cint

Ez a németalföldi eredetű hangszer a régi időkben elefántagyarból, vagy fából készült, mégis a megszólaltatása miatt a rézfúvósok közé is besorolható. A hangszer testén található lyukak elhelyezése szinte teljesen megegyezik a blockflötéjével. A vékonyabbik végén vagy egy faragott fúvóka, vagy egy behelyezett rézfúvóka találha-

tó. A szabályos hangképzés kicsit más, mint a trombita vagy a harsona használatakor: a cint esetében kicsit oldalt, a ajkak oldalán kell a fúvókákhoz helyezni. Nagyon nehéz a tiszta hangok előcsalogatása a hangszerből, mert nem a lyukaknak az ujjunkkal történő elhelyezésére kell ügyelni, hanem arra, hogyha minél magasabb hangot játsszunk, annál több levegőt kell a fúvókába préselni. Egy hang lefogásakor lehetséges négy, esetleg öt hangnyi glisszandó is. Használták a reneszánsz korban is a cinket, de kornette néven. A családi összejöveteleken, de toronyzeneként és táncmulatságokon is sort kerítettek a szoprán cink használatára, harsonák társaságában. A basszus cinket már hajlított formában gyártották a mesterek. Hosszúsága miatt bevonták fekete színű állatbőrrel, ez volt a „kornetto negro”. Hiába volt népszerű szinte egész Nyugat-Európában, mégsem élte túl a késő reneszánsz korszakát. A zenekarokban lassan kiszorította a klarinét, vagy a trombita. Érdekesség, hogy az írások szerint, egy szoprán cint hangterjedelme egy jó muzsikusz kezében a hangzás szerinti egyvonalas C, a háromvonalas E hangig terjedhet.

* * *

Az orvostudomány világából

Gál Ágnes: Korunk pestise

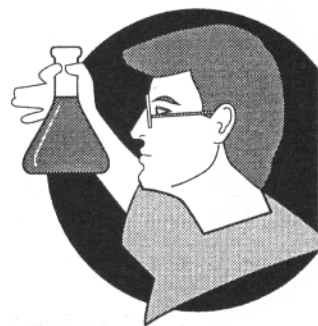
Ezzel és még sok más jelzővel illetik az acyui red immune deficiency syndrome-t, közismert nevén az AIDS-t. A betegség

szülőhelye feltehetőleg Közép-Afrika. A HIV-vírus, amely a betegséget okozza, először csak majmokat fertőzött meg és senki nem tudja, mikor került át az emberre. Az AIDS nem válogat. A kábítószerélvezők és a homoszexuálisok mellett megfertőződhet az anyaméhben fejlődő magzat is. Nem túlzás ma már azt állítani, hogy a társadalom minden korosztályát érinti ez a betegség. A vírus alattomos, pont azokat a sejteket fertőzi meg, amelyeknek feladata lenne felvenni a harcot a fertőzés elleni küzdelemben. Ellenszerét megtalálni éppolyan nehéz lesz, mint a rákét. Ennek a legnagyobb akadálya, hogy a HIV vírus változékony.

A veszélyes HIV I. vírus A–H-ig terjedő alaptípusait különböztetik meg. A szakemberek körében érdeklődést váltott ki az az újonnan felfedezett vírus, amely Afrika kis részén fordul elő, és az eddigi tesztek közül több nem képes ezt kimutatni.

Lesz-e AIDS elleni vakcina?

Az idén tizedik alkalommal rendezték meg Yokohamában az AIDS-Világkonferenciát. Nem véletlenül választottak színhelyül egy ázsiai országot, mert az utóbbi időben ezen a kontinensen terjed a leggyorsabban a betegség. Évek óta több millió dollárt felemésztő kísérletek folynak az AIDS elleni védőoltás kikísérletezésére, de eddig még nem sok sikerrel. Volt aki oltás kapott és nem betegedett meg AIDS-ben, de volt olyan is, aki a vakcina ellenére fertőzött lett. Két vá-

lasztási lehetőség van: vagy várnak még hosszú éveken át egy hatásos védőoltás bevezetésével, vagy beoltják a már meglévő vakcinával azokat, akik ezt igénylik. A tökéletes oltóanyag kifejlesztésére kutatások folynak világszerte. Az Amerikai Nemzeti Egészségügyi Intézet 11 millió dolláros évi költségvetésének 12 %-át az AIDS Kutatási Iroda kapja.

Mi a helyzet Magyarországon?

Az első, HIV vírussal fertőzött beteget Magyarországon 1985-ben fedezték fel. Egy évvel később már AIDS fertőzöttről is beszámoltak a statisztikák. Nálunk 1994 első félévében 154 AIDS-es beteg volt, közülük 103 meghalt. Magyarországon jelenleg 440 ismert, HIV-fertőzött él. A szakemberek szerint a valóságos fertőzöttek száma 2500-3000 fő. A Nemzeti Egészségvédelmi Intézet véleménye szerint hazánk az enyhén fertőzött országok közé tartozik. Ennek magyarázata, hogy korán elkezdődött a vérkészítmények vizsgálata, a biztonságos vérkészítmények alkalmazása, valamint a felvilágosító kampány. Hazánk korábbi relatív elszigeteltsége is hozzájárult ahhoz, hogy a betegség nem terjedt olyan ütemben, mint a Nyugat-európai országokban. A bekövetkezett társadalmi változások azonban már kedvezőtlenül hatnak az AIDS terjedésére is. A prostitúció nagymérvű elterjedése, a kábítószer fogyasztásának növekedése, illetve a szex és pornográf filmek közvetetten mind-mind hozzájárulnak az AIDS terjedéséhez.

Dr. Bánhegyi Dénestől, a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet AIDS Csoport ve-

zetőjétől kérdeztük a betegség elleni védekezés módjait.

– Az egyénnek magának kell megválasztania, hogy milyen kockázatú szexuális életet él. Nyilvánvaló, hogy a monogám házastársi kapcsolatba nem kerülhet be ez a betegség. Ugyanígy tudni kell, hogy amennyiben egy alkalmi szexuális kapcsolatot felvállalunk, annak már van kockázata. Az emberek általában úgy viselkednek, hogy ez a betegség mindenkit érinthet, de engem nem. Én nem vagyok homoszexuális és nem vagyok prostituált – mondják, s akkor biztosan nem kaphatom el ezt a betegséget. Éppen ezért nagyon nagy szerepe van a felvilágosításnak. Minden réteget másként kell megszólítani. Nem lehet csak a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet AIDS Csoportjának programja. Egy nagyon széles választékú programot kell más és más hangsúllyal megvalósítani, attól függően, hogy melyik az a réteg, amelyiknél el akarunk valamit érni. A nagyközönség tájékoztatása fontos eleme munkánknak. Erről a betegségről mindenki hallott már és tudja, hogy miként terjed, mik a megelőzés feltételei. A tudás fenntartását kell elérnünk. Egy rendkívül izgalmas réteg a fiataloké. Szeretnénk egy tantervbe beépíthető programot megvalósítani, ami nemcsak az AIDS-ről szól, hanem még önismeretről, a nemiségről, a párkapcsolat érzelmi oldaláról, és sok egyébéről is. A gyerekeket meg kellene tanítani arra, hogy tudjanak nemet mondani, és ne 13–15 évesen kezdjenek szexuális életet élni. A fiatalnak ne legyen hiányérzete, és csak akkor vállalja fel a szexualitást, amikor megtalálta az iga-

zit, hogy érzelmi töltettel kezdje el a házaseletet.

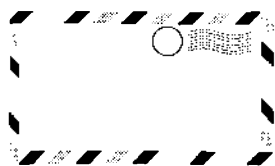
– A kocsisoron „korzózó” prostituáltak vállalják a legnagyobb kockázatot. Őket is felvilágosítják?

– A magasabb kockázatot vállaló csoportokba tartoznak a prostituáltak és klienseik. A másik veszélyeztetett réteg a homoszexuálisok közössége. Felvilágosító munkával próbáljuk őket rávenni az óvszer használatára, a biztonságos szexuális technikák alkalmazására és a partnerszám csökkentésére. Munkánk fontos része a már fertőzöttek állandó felvilágosítása. Van aki nem létesít többé szexuális kapcsolatot, más meg tudomást sem vesz fertőzöttségéről. Bármelyik rétegből is kerüljön ki az illető, legyen önbecsülése, tudja az értékeit és azt, hogy kockázatot vállal, és ha kell tudja azt mondani, hogy: NEM!

* * *

Bartha Zsuzsanna:

Levelezői rovat

Rácz Sándor, makói olvasónk a kétfordulós TOTÓ játékkal kapcsolatos észrevételeit írta meg szerkesztőségünknek. Íme a levél szó szerint.

„Tisztelt Szerkesztőség!

Nagyon vártam már a Kossuth TOTÓ értékelését. Elolvasva az 1994. évi szeptemberi számban az értékelést, megdöbbenem, hogy csak az első három helyezettet említették,

holott legalább az első 6–10. helyezett megérdemelte volna, hogy a pontszámait közöljék. (Nem pedig az augusztusi–szeptemberi számban tíz oldalon közölni az: Ellenünk van-e az irodalom c. írást!)

De még jobban megdöbbenett az 1994. évi augusztusi szám, melyben közölték „kopaszon”, minden indoklás nélkül a találatokat: 1,x,2, stb.

Nagyon Fájlalom és nem is találok rá Példát, hogy egy olvasói levelet (leveleket), mint amiket én írtam az első és a második fordulóval kapcsolatban, csak úgy minden válasz nélkül leseperjenek az asztalról – attól függetlenül, hogy ki állította össze a TOTÓK kérdéseit. (Biztos vagyok benne, hogy amikor a TOTÓ kérdéseit feladták, már a helyes válaszok, tippek is megszülettek!?)

Ha hibát követtek el (azaz nem volt (voltak) helyesek, pontosak a kérdések), akkor ezt vallják be, mint ahogy azt teszi Vágó István a televízióban vagy mások, nem szenvednek akkora vereséget, mint így, ha elhallgatják a tévedésüket. (Ezt az utóbbit visszavonom, ha nekem szóló írásban, de főként a Vakok Világa hasábjain válaszolnak, visszaverik állításaimat, s azt mondják – írják –, én tévedtem, mert tévedni emberi dolog!)

Kérem, írják le, de pontosan forráshely, szerző, kiadási dátum, oldalszám megjelölésével, ahonnan szerezték az adatokat, hogy én is utánanézhessenek, kinek van igaza!!

Na, nézzük az Önök tévedéseit!

Első forduló 6. kérdés: „Mikor tartották az első reformországgyűlést, amelyen már Kossuth is jelen volt?” Tippem: 1832–36, tehát egyes volt. Az Önök kettes tippje, megítélésem szerint, nem helyes! Indoklásom: a még 1825–27-i rendi országgyűlést nem ne-

vezük „reformországgyűlésnek”. (Kossuth ugyan jelen volt ezen is!) Ezen állításom bizonyítására idézem az Új Magyar Lexikon V. kötetének 540. oldaláról a következőket: „A reformországgyűlések: az utolsó három 1832–1848 között tartott magyarországi rendi országgyűlések elnevezése”.

Első forduló 12. kérdés: „Milyen testületet hozott létre a magyar ipar védelmére?” „Hazai Védegyletet” – *x* volt a tippem! Levelemben is indokoltam, hogy ezt a testületet nem „Hazai Védegyletnek”, hanem Országos Védegyletnek nevezték. Tehát a kérdés feltevése téves és félrevezető volt. Így fel lehet például tenni kérdésnek, hogy hány mandátumot szerzett az 1939-es választásokon a „Magyar Kutyatartók Pártja”? – ami egyáltalán nem is létezett. Említésként, róla való beszédben, a rövidség kedvéért úgy lehet említeni, hogy „Védegylet”, de ebben az esetben kis kezdőbetűvel kell írni, nem pedig nagy kezdőbetűvel, mint intézményt. Indoklás: Hegedűs Lóránt: Kossuth Lajos c. könyve 353. oldal: „1844. október 16-án Országos Védegylet alakul Pozsonyban. Kossuth igazgató.” Én a „Hazai” szó helyébe behelyettesítettem az „Országos” szót, ami szinonimájában azonos vele!

Második forduló 6. kérdés: „Mikor lesz Kossuth a megalakult Honvédelmi Bizottmány elnöke?” Tippem kettes volt. Indoklás: Hegedűs Lóránt Kossuth Lajos c. könyve 351. oldal : „1488. október 8-án a Honvédelmi Bizottmány elnökévé választják Kossuth Lajost.” Tévedésük abból származik, s ismét a fenti könyvre hivatkozom, hogy: „1848. szeptember 22-én a Honvédelmi Bizottmány tagjává választják.” A Hon-

védelmi Bizottmány tagjává való választása nem jelenti azt, hogy elnökké is választják.

Második forduló 13. kérdés: „Mikor látja vendégül Kossuthot az Egyesült Államok?” Tippem kettes volt! Ez volt az egyik nagyon vitatott kérdés! Kérem szíveskedjenek megkeresni a második fordulóval kapcsolatos leveletem! Itt megint csak Hegedűs Lóránt könyvének 355. oldalára hivatkozom: „1851. december 30-án diadala Washingtonban.” Ez az év vége, ami átnyúlik a következő évre 1852-re, ez lehet a tévedés oka.

Ezek a gondok és problémák – gondolom én – nemcsak nekem, hanem a 61, illetve 51 játékos kedvű olvasónak szegyet ütöttek a fejébe!

Makó, 1994. szeptember 9.”

Tisztelt Rácz Sándor úr!

Szó sincs arról, hogy az Ön véleményét lesöpörtük volna az asztról. Azzal viszont nem értek egyet, hogy a játék közben, megzavarva ezzel, hangot kellett volna adni az Ön kétségeinek. Az értékelést követően megvártuk az esetleges reklamációkat és örömmel közlöm, hogy az Öné volt az egyetlen. Ne feledje, hogy ez játék volt, azzal a nem titkolt céllal, hogy a nagy államférfi életét és munkásságát felelevenítsük. Ön mindvégig hivatkozik egy szakkönyvre, illetve az Új Magyar Lexikonra. Csak melleleg jegyzem meg, hogy erről a lexikonról már rég kimondatott: nem jó, tévedésekkel teli. Mi nem az illető úr szakkönyvét vettük alapul, hanem egy régi, úgy gondolom eléggé elismert összeállítást: a Révai Lexikont (12. kötet 74. oldaltól megtalálhatja mindazt, amit a játékban kérdésként feltettünk!).

Egy ilyen játék összeállításánál nem lehet figyelembe venni a történelemben vitatott és különböző álláspontot képviselő szerzők műveit. Továbbá, a 6–10. közötti nyertesek névsorát azért nem közöltük, mert legalább negyven nevet kellett volna leírnunk, ami valóban sok helyet elfoglalt volna az újságban, s az olvasók többségét nem érdekelte volna. Ugyanakkor az Ön által kifogásolt cikk, amit egy született vak sorstársnő fordított le, nem egy olvasó számára érdekes olvasmány volt, mert képet kaphatott arról, hogy miként ítéli meg a látássérülteket a látó világ az irodalom tükrében. Természetesen, tisztában vagyok azzal, hogy minden írás nem nyerheti el a tetszését mindegyik olvasónak, de sokféle réteg sokféle igényében kell gondolkodni.

Remélem, hogy az elmondottak elfogadhatóak az Ön számára is, és miután teljes egészében leköszöltem véleményét, a továbbiakban nincs Önben rossz érzés.

Tisztelettel: a szerkesztő.

* * *

Ecsedi Csaba:

Professional Screen Reader

- új számítástechnikai segédeszköz a csökkentlátók és vakok számára

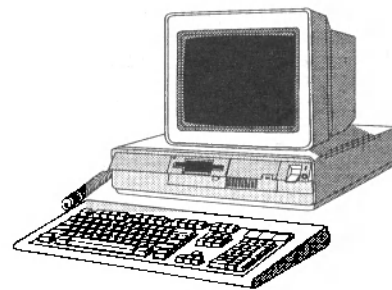
Ez évben jelent meg a PSR névre keresztelt programcsomag PC-s környezetben, hardverkulccsal együtt, melynek lényeges tulajdonságait ez a leírás tartalmazza. Előzetesen elmondható, hogy a német nyelvű

verziója részt vett két konferencián, Bécsben és Berlinben, ahol a sikeres szereplésen kívül elég nagy érdeklődés mutatkozott irányában. Ennek

oka az olcsó, felhasználóbarát ár (7000 Ft), valamint a PSR sokoldalú képessége vakügyi alkalmazásoknál. Itthon az őszi „Compfair” lett az otthont adója a nagy nyilvánosság előtt, ahol a magyar nyelvű változat fog bemutatkozni.

A támogatott hardver a PC Robot (kártyás) integrált beszélőrendszer, amelyre épül a professzionális screen reader. Bármilyen alkalmazással együtt futtatható DOS környezetben. A lefoglalt memória mindössze 23 KB, plusz 80 KB a PC Robot rezidens része.

Alapvető problémát sikerült megoldani a PSR segítségével, nevezetesen azt, hogy amikor a képernyőn bármi változás történik, az el is hangozzék. Természetesen meg kellett őrizni az eddig bevált szokásokat is, úgymint offline képernyő olvasás, ablak definiálása, sor és szóolvasás, betűzés, ASCII és színkód lekérdezés lehetősége. Tulajdonképpen két üzemmód létezik: az egyik ez utóbbi, a hagyományosnak mondható módszer; a másik pedig az új, az aktív képernyő figyelés módszere. Amikor a „kurzor figyelés” van bekapcsolva, akkor úgy használható a PSR mint ahogy azt az előző beszélő rendszereknél megismertük (pl: a Brailab PC, vagy a PC Voice eseté-

ben). Amikor a PSR használatakor átváltunk az új, „képernyő figyelés” üzemmódra, akkor teljesen másként működik a rendszer. A képernyőn lévő szöveget önmagától elmondja, és ezután bármi változás történik a képernyőn az mindig elhangzik. De nem csak az amikor új szöveg kerül kiírásra, hanem az is amikor a kintlevő szöveg attributumai változnak. Nevezetesen ha egy szónak a színe vagy a háttér színe változik meg, vagy éppen világosabb – kiemelt – lesz a szöveg. Ez többnyire menüvezérelt programoknál fordul elő, melyek használata elége nehézkes vagy szinte lehetetlen ilyen aktív képernyő figyelés nélkül.

Mindezeket komolyan átgondolva könnyen elképzelhető az alábbi alkalmazások használata úgy, hogy gyakorlatilag nem szükséges átváltani képernyő olvasó módra sem. Az ismertebb szövegszerkesztőkkel hagyományos módon is kifogástalanul együttműködik mint pl: norton editor, kedit, Word 5.5, Wordperfect 5.1. A framework használata során minden megjelenő üzenet elhangzik, ugyanúgy táblázatkezeléskor a cellák tartalma, amikor navigálunk köztük, vagy ép egy legördülő menü sorai között válogatunk. A Recognita auge program használata során nemcsak a megjelenő menük, hanem a nyilak mozgásakor az éppen aktuális opció is elhangzik. A Norton Commander megtanulása és használata igazán nem okoz problémát, megszabadulhatunk a DOS parancsok gyakori begépelésétől. A CD ROM használatakor óriási a különbség a hagyományos screen reader-ek és a PSR között. Ha például egy zenei CD menükezelését vesszük

elő, egyszerű kurzor mozgató gombokkal rendezhetjük a lejátszási sorrendet és editálhatjuk a zenét, mivelhogy minden változás elhangzik. A „Complex” törvénytár kezelésekor a kurzormozgató nyilak mozgására megváltozik az aktiválható szöveg színe, (pl: döntvénytár, érvényes jogszabályok, stb.), és az épp kijelölt szöveg hangzik el. A kiválasztás után a megjelenő szöveg sorról sorra szintén elhangzik, anélkül hogy a billentyűzethez hozzá kellene nyúlni. Ez a felolvasási mód más alkalmazásoknál is így van.

Néhány különleges extra szolgáltatás, amelyre képes a PSR: Egy gyorsgomb megnyomására elmondja az adott betű (karakter) háttér és előtér (tinta) színét. A betűző gyorsgombra fonetikusán mondja a betűket, s a nagy betűk esetén rövid pittyegő hangot ad; a kurzorral való mozgáskor mind a 255 ASCII karaktert és színekódjait el tudja mondani, beleértve a grafikusok leírásait is. Opcionálisan megadható, hogy mindig mondja be egy betűről, hogy dőlt, vagy aláhúzott, vagy éppen vastagított. Ha ez az opció ki van kapcsolva, akkor csak gyorsgombbal történő lekérdezésre mondja be. A PGUP és PGDN megnyomására szövegszerkesztőknél elhangzik az új oldal, akkor is, ha a kurzor figyelés van bekapcsolva (tehát nem a képernyő figyelés). Külön gyorsgombok vannak a legfelső és a legalsó sor lekérdezésére, mivelhogy többnyire ezek a menü sorai, illetve a header és a státusz sor editorokban.

Van még néhány új vonás a PSR rendszerben, mégpedig az egér használata beszélve. Ez úgy működik, hogy egy gyorsgombbal átváltunk egérre, „egeres képol-

vasás be” és az egér megfelelő irányú mozgására elhangzik az a szöveg, amelyre pozícionál az egér kurzor. A rajta lévő 3 gomb nyomogatásával pedig a rádefiniált tevékenység végrehajtódik és elhangzik. Egerészés után ugyanazzal a gyorsgombbal visszaléphetünk a megelőző üzemmódba. Az egér offline használatakor nem függesztődik fel az adott program futása, tehát nem is szükséges kilépni belőle.

A hajlékony lemezen lévő „install” elindítása után a merev lemezen létrehoz egy PSR alkönyvtárat, s oda bemásolja magát. Létrehoz a gyökér könyvtárban egy PSR.BAT nevű fájlt, s ennek begépelésével lehet szóra bírni a rendszert. A PSR a PC Robot rendszerre épül, a robot rezidens részeinek már a memóriában kell lenni a PSR indításakor.

Létezik egy SETUP file, melynek lefuttatása után egy más, új gyorsgomb kiosztást hozhatunk létre a felhasználó igényei szerint.

A rendszer több Config file-t tud kezelni, így egyes speciális programokhoz külön külön alapbeállításokat hozhatunk létre, melynek értelmében a beszéd környezetet a kívánalmaknak és elvárásoknak megfelelően tudjuk beállítani. Az általunk létrehozott, új „psrconf.sys” file-al lehet indítani a rendszert, s ezután a már megtanított funkciókkal együtt beszélve ébred.

A hardverkulcs egy olyan dugócska, melyet a számítógép hátulján a GAME portra kell bedugaszolni, ahhoz hogy a program használható legyen. Ez a csatlakozási pont nem zavarja a soros és párhuzamos külső eszközök működését.

Készítette: Wanek Stúdió (1994). A PSR programcsomag ára hardverkulccsal együtt: 7000 Ft + ÁFA. Érdeklődni lehet a MVGYOSZ számítástechnika vezetőjénél, valamint a Wanek stúdiónál, telefon: 166-4058, illetve magam is szívesen adok további információt az érdeklődők számára.

* * *

Az Árueladás tájékoztatója

Árueladásban kapható:

Kazetták:

Maxell 90'-es	-----	112,50
Maxell 60'-es	-----	90,-
Gold Star 90'-es	-----	72,-
Gold Star 60'-es	-----	62,-
Kazettaküldő műbőrtek	-----	75,-
Kazettatok	-----	5,-

Órák:

Rakéta karóra (orosz)	-----	800,-
Slava ébresztő óra	-----	600,-
Svájci férfi karóra ezüst színű	-----	7.200,-
Svájci női karóra ezüst színű	-----	7.200,-
Svájci zsebóra	-----	3.500,-
Angolul beszélő karóra	-----	1.250,-
Angolul beszélő ébresztő óra (háromszög alakú)	-----	1.560,-
CASIO angolul beszélő ébresztő óra (kocka alakú)	-----	4.062,50
TALKING angol óra (robot alakú)	---	2.870,-

Braille írással kapcsolatos termékek:

Braille lap (ív)	2,-
Picht írógép (tag részére)	7.500,-
Picht írógép (közület, intézmény részére)	31.000,-
Adapter dymo szalaghoz	52,-
Pontozó	20,-
Braille tábla	486,-
Braille ABC	40,-

Műanyagból készült tapintható termékek:

Vasúti térkép	20,-
Magyarország úthálózata	50,-
Budapest térkép	50,-
Műanyag képeskönyv	100,-
Karácsonyi lap magyar, angol	28,-

Braille nyelvkönyvek

Eszperantó nyelvkönyv	270,-
Eszperantó-magyar szótár	150,-
Magyar-eszperantó szótár	300,-
Német nyelvkönyv kezdőknek	180,-
Német nyelvkönyv haladóknak	210,-
Orosz szótár	280,-
Angol nyelvtan	90,-
Angol nyelvkönyv 1-3. kötet	120,-
Angol nyelvkönyv 4. kötet	40,-
Kézimunkakönyv	60,-
Kézimunkakönyv	30,-
MVGYSZ Alapszabály	30,-
Szórakoztatózenészek vizsgaanyaga	30,-
Hangoskönyvtári katalógus	60,-
Gyógymasször tankönyv	270,-
Ady összes versei	520,-
1994. évi naptár	30,-
Lingafon német (3 pld)	120,-

Síkírású kiadványok

Schiff: Phyllisz	100,-
Pálhegyi Ferenc: Ismerjük meg, segítsük őket	20,-
Csattos: Utak és kiutak	10,-
Gyógymasször tankönyv (tagoknak)	150,-
nem tagoknak	300,-
Dr. Csocsánné-Fintáné: Út az érettségiig	30,-
Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül meghódított világ 3	0,-
Göllesz Zoltán: Abakusz	72,-
Hangoskönyvtári katalógus	80,-
Pálhegyi Ferenc: Mit tegyünk, hogy életünk...	100,-
„Oda a fényhez”	200,-
Garamvölgyi E.: Hogy ne fájjon annyira (kutyás könyv)	80,-

Hangos könyvek

Német nyelvkönyv (Siptár féle)	459,-
Válaszok szobanövény- kedvelőknek	430,-
Zöldségtermesztés	672,-
Angol nyelvkönyv alapfokú	257,50
Dr. Bartáné - Dr. Szentiványiné: Mikrohullámú sütő titkai	257,50
Illyés Gyula: Petőfi Sándor	1.181,-
Angol nyelvkönyv	372,50
Új Munka Törvénykönyv	620,-
Számítástechnikai alapismeretek 1-4. sorozat/db	62,-
Vakvezető kutya egészsége és ellátása	100,-
1111 ötlet háziasszonyoknak	235,-
182 Recept mikrohullámú sütőhöz	285,-

Számítástechnika:

Brailab PC beszélő egység (Arató féle) _____	13.035,-
IBM PC beszélő adapter _____	15.000,-
Mikrovox Com.64-hez _____	7.875,-
Teletex kártya _____	18.750,-

Háztartási segédeszközök:

Tejőr _____	50,-
Iránytű _____	1.980,-
Tűbefűző _____	5,40
Gázos személyi riasztó _____	500,-
Szabócenti _____	34,-
Hackmann kés (kenyér, hús stb. szeletelő) _____	2.309,-
Tűkészlet _____	193,-

Játékok:

Rubik kocka _____	61,-
Kirakótábla _____	60,-
Dominó _____	250,-
Fajáték (4 táblás) _____	435,-
Logikai játék _____	150,-
Dobókocka _____	65,-
Remetejáték _____	200,-
Tili-toli játék I. _____	150,-
Tili-toli játék II. _____	150,-
Bújóccka fajáték _____	200,-
Pingpong labda _____	60,-
Pingpong ütő _____	250,-

Nagyítók:

Nagyító állványos 6x _____	1.251,-
CTT 20 kisképernyős nagyító _____	1.250,-
Nagyító 20x30x _____	4.500,-
Nagyító (világítós 4x) _____	1.800,-
Nagyító (világítós) _____	2.212,50
Nagyító (világítós) 4x _____	1.472,-
Zsebnagyító 3,5x _____	895,-

Nagyító (világítós 10x) _____	2.500,-
Nagyító (világítós 6x) _____	1.030,-
Gömbnagyító 6x _____	575,-
Lapnagyító _____	50,-
Zseb-lapnagyító _____	32,-
Nagyító (világítós 2x8x) _____	750,-
Nagy lapnagyító _____	320,-
Nagyító 8x _____	640,-
Kulcstartós nagyító _____	675,-
Izzó (nagyítóhoz) _____	95,-

Egyéb:

Homérosz kóruslemez _____	90,-
Orsós szalag _____	15,-
Abakusz _____	350,-
Kalkulátor (angolul beszélő) _____	2.870,-
Karszalag _____	60,-
Floppy-lemez tároló _____	70,-
Vakvezető kutyahám _____	2.025,-
Floppy-lemez HD 1,2 MB _____	86,-
Floppy-lemez HD 1,44 MB _____	143,50
Floppy-lemez DD 360 KB _____	80,-
Masszírozó „Apolló” _____	1.000,-
Vakvezető kutyacsengő _____	200,-

Fehérbotok:

Üvegszálalás hosszú bot _____	275,-
térítéses vényre _____	41,-
közgyógyellátásra _____	ingyenes
Műanyag összecukható bot _____	582,-
közgyógyellátásra _____	ingyenes,
térítéses vényre _____	87,-
4 részes összecukható bot _____	386,-
térítéses vényre _____	58,-
közgyógyellátásra _____	ingyenes
5 részes összecukható bot _____	477,-
térítéses vényre _____	72,-
közgyógyellátásra _____	ingyenes

Alumínium csőbot	449,-
térítéses vényre	67,-
közgyógyellátásra	ingyenes
Fa támbot	280,50
közgyógyellátásra	ingyenes,
térítéses vényre	42,-
4 részes 12 mm-es összecsu- kható bot	427,-
térítéses vényre	64,-
közgyógyellátásra	ingyenes

5 részes 12 mm-es összecsu- kható bot	517,-
térítéses vényre	78,-
közgyógyellátásra	ingyenes.

A botok a Szemészeti Szakrendelésen orvos által felírt „Szemészeti Gyógyászati Segéd-eszköz Vényre” kiválthatók. A Vény három hónapig érvényes. A Térítésmentesség jogcí-mét csak az orvos írhatja rá.

HIRDETÉSEK

- 31 éves, 177 cm magas, fekete ha-jú, barna szemű, erősen csökkent-látó férfi házasság céljából megis-merkedne korban hozzáillő lány-nyal vagy asszonnyal. A válaszle-veleket „Ketten Könnyebb” jeligé-re a szerkesztőségbe kéri.
- 37 éves, 156 cm magas, gyengén-látó, rokkantnyugdijas fiatalember megismerkedne korban hozzáillő tisztántúli hölgyel házasság céljából. Egy gyermek nem akadály. Káros szenvedélyem nincsen, la-kásom van. A válaszokat „Ősziró-zsa” jeligére a szerkesztőségbe kéri.
- Egy 21 éves gyengénlátó fiú sze-retne budapesti vak, illetve gyen-génlátó fiúkkal és lányokkal barát-ságot kötni. Címem: Farkas Gábor, 1039 Budapest, Juhász Gy. u. 10.;
- telefonszámon hétköznap 8 és 16 óra között: 118-2866.
- Eladó egy alig használt, mély, sport babakocsi, valamint egy há-roméves gyermeknek való bunda. Érdeklődni a 140-6288-as telefon-számon lehet.
- Eladó egy A3-as Fujitsu DX2200 so-ros nyomtató. Sebessége 220 ka-rakter/s. Ezenkívül eladnám Brai-lab PC beszéd szintetizátoromat. Ér-deklődni – lehetőleg pontírással le-vélben – a következő címen lehet: Babinszki Tamás, 1047 Budapest, Izzó u. 4/c.
- Elcserélném tibolddaróci, 840 négyzetméteres, kertes családi házamat Szombathelyre, vagy környékére. Minden megoldás ér-dekel. Címem: Tintor Józsefné, 3423 Tibolddaróc, Dózsa Gy. u. 35.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István
Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szer-
vezetelnél egész évre 160 Ft-ért a tárgyévet megelőző november
30-áig, félévre 80 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig

BE A CSOMAGTARTÓ-BA KARÁCSONYRA

OPÉL-be

OPÉL-be

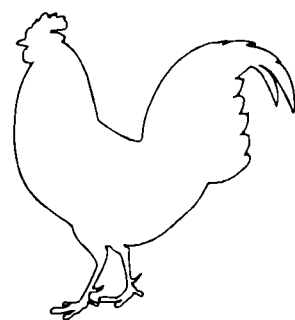
LADA-ba

**A FEHÉRKAKAS KÁRPITVÉDŐTŐL
CSOMAGTARTÓJA MINDIG TISZTA**

Érdeklődni lehet a következő címen:
Vecsés, Fő úti üzletsor, Vagyonvédelmi üzletsor

06-29-352-307

FEHÉRKAKAS

Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Vecsés, Gammel József u. 6.

Tel.: 06-29-350-631, Tel/FAX.: 201-6111

Műszaki szolgáltatások

Számítógépek és hálózatok telepítése

Számítástechnikai eszközök javítása

Szerviz

Szaktanácsadás

Oktatás

Alapfokú számítástechnikai ismeretek

WORD szövegszerkesztő

WINDOWS

WORD for WINDOWS

Nyomdai szolgáltatások

Reklámfotók, reklámanyagok

Szórólapok készítése

Számítástechnikai segédanyagok

Irodabútorok, iroda berendezések

Irodagépek